BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI.

P

№ Wilno, dnia 5 lipca 1926 roku. 35.

Treść numeru:

X. K R O N I K A . a/Polityczna.-

---------ooo § ooo- --

I.ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

P o l i t y k a z a g r a n i c z n a n o w e g o r z ą d u .-

Premjer Slażewicz,składając w Izbie na posiedzeniu w dniu 23 czerwca deklarację programową rządu w sprawie polityki zagranicznej powiedział co następuje:

Stosunek do Polski i sprawa Wileńska.-

W dziedzinie polityki zagranicznej rząd za główne zadanie swe będzie poczytywał dalsze zbieranie ziem litewskich pod sztandar Niepodległej Litwy ze stara stolicą litewską Wilnem,zapewniania naszemu państwu tego stanu,jaki wymaga jego honor,bezpieczeństwa i rozwoju oraz stworzenie odpowiednich warunków do pomyślności gospodarczej.-

Współżycie państw opiera się w naszych czasach na zasadach międzynarodowego prawa i międzynarodowej moralności i, powiedziałbym,na międzynarodowem zaufaniu; nieprzestrzeganie, albo łamanie tych praw,korzystając z przewagi sił,jest naruszeniem ustroju międzynarodowego.Prawdy tej rząd nie będzie mógł zapomnieć przy ustaleniu polityki swej względem Polski.-

Dopóki nie zostanie zwrócone Litwie Wilno i wszystkie należące zgodnie z traktatem moskiewskim do Litwy ziemie, dopóki nie zostanie naprawiona krzywda,jaką wyrządziło Litwie złamanie traktatu suwalskiego,dopóty pomiędzy Litwą i jej sąsiadką z południa nie będzie mogło być normalnych stosunków.-

Przy tej sposobności rząd uważa za konieczne oświadczyć,że wyzwolonym z pod okupacji polskiej ziemiom litewskim będzie zgodnie z wolą Sejmu Ustawodawczego udzielone prawo autonomicznego uporządkowania swych spraw wewnętrznych i miejscowych w granicach Niepodległej Republiki Litewskiej.-

Stosunek do państw innych.-

Rząd będzie dokładał wszelkich starań ku rozszerzeniu i utrzymaniu jak najlepszych stosunków ze wszystkimi państwami, z któremi naród litewski po odbudowie swego państwa nawiązał współpracę polityczną,gospodarczą i kulturalną.-

Rząd będzie miał na względzie,że czynniki gospodarcze nabyły obecnie przeważającego znaczenia w życiu międzynarodowem.Dlatego też znalezienie odpowiednich rynków dla naszych wytworów,stworzenie przychylnych warunków dla naszego eksportu i naogół dla rozwoju gospodarczego zajmie główne miejsce w pracach rządu.Największą uwagę rząd zwróci na zawarcie traktatów handlowych,celnych,komunikacyjnych i nawigacyjnych z temi państwami,z któremi układów takich dotąd nie posiadamy.W pierwszym rzędzie mam tu na myśli Francję,Belgję,Włochy,Hiszpanję oraz państwa Europy Środkowej - Austrję i Węgry.Zawarty prowizoryczny układ handlowy z Anglją będziemy usiłowali zamienić na stały traktat handlowy,aby w ten sposób jeszcze bardziej wzmocnić więzy gospodarcze,jakie musiałyby łączyć coraz bardziej Litwę z Wielką Brytanją.-

Zbliżenie polityczne z Z.S.S.R. i Niemcami.-

Szczególną uwagę rząd zwróci na unormowanie stosunków gospodarczych i politycznych naszej republiki z państwami sąsiedniemi Niemcami i ZSSR oraz państwami bałtyckiemi,z któremi łączą Litwę węzły przyjaźni i wspólność wielu interesów.Rząd rozpocznie wkrótce doniosłe rokowania polityczne i gospodarcze w kwestji zawarcia z Niemcami układu rozjemczego oraz poczyni kroki ku prędszemu zakończeniu rozpoczętych jeszcze przez dawny rząd rokowań politycznych i gospodarczych ze Związkiem Sowieckim.-

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

P o l i t y k a   z a g r a n i c z n a   n o w e g o   r z ą - d u .-

Premjer Sleżewicz, składając w Izbie na posiedzeniu w dniu 25 czerwca deklarację programową rządu w sprawie polityki zagranicznej powiedział co następuje:

Stosunek do Polski i sprawa Wileńska.-

W dziedzinie polityki zagranicznej rząd za główne zadanie swe będzie poczytywał dalsze zbieranie ziem litewskich pod sztandar Niepodległej Litwy, ze starą stolicą litewską Wilnem, zapewniania naszemu państwu tego stanu, jaki wymaga jego honor, bezpieczeństwa i rozwoju oraz stworzenie odpowiednich warunków do pomyślności gospodarczej.-

Współżycie państw opiera się w naszych czasach na zasadach międzynarodowego prawa i międzynarodowej moralności i powiedziałbym, na międzynarodowem zaufaniu; nieprzestrzeganie albo łamanie tych praw, korzystając z przewagi sił, jest naruszeniem ustroju międzynarodowego. Prawdy tej rząd nie będzie mógł zapomnieć przy ustaleniu polityki swej względem Polski.-

Dopóki nie zostanie zwrócone Litwie Wilno i wszystkie należące zgodnie z traktatem moskiewskim do Litwy ziemie, dopóki nie zostanie naprawiona krzywda, jaka wyrządziło Litwie złamanie traktatu suwalskiego, dopóty pomiędzy Litwą i jej sąsiadką z południa nie będzie mogło być normalnych stosunków.-

Przy tej sposobności rząd uważa za konieczne oświadczyć, że wyzwolonym z pod okupacji polskiej ziemiom litewskim będzie zgodnie z wolą Sejmu Ustawodawczego udzielone prawo autonomicznego uporządkowania swych spraw wewnętrznych i miejscowych w granicach Niepodległej Republiki Litewskiej.-

Stosunek do państw innych.-

Rząd będzie dokładał wszelkich starań ku rozszerzeniu i utrzymaniu jak najlepszych stosunków ze wszystkimi państwami, z któremi naród litewski po odbudowie swego państwa nawiązał współpracę polityczną, gospodarczą i kulturalną.-

[illegible] będzie miał na względzie, że czynniki gospodarcze nabyły [illegible] przeważającego znaczenia w życiu międzynarodowem. Dlat[illegible] znalezienie odpowiednich rynków dla naszych wytworów, stwo[illegible] przychylnych warunków dla naszego eksportu i naoroi dla [illegible]u gospodarczego zajmie główne miejsce w pracach rządu. [illegible] uwagę rząd zwróci na zawarcie traktatów handlowych, o[illegible] komunikacyjnych i weterynaryjnych z temi państwami, z któremi [illegible]ów takich dotąd nie posiadamy. W pierwszym rzędzie mam tu [illegible] Anglję, Francję, Belgję, Włochy, Hiszpanję oraz państwa Europy [illegible] - Austrję i Węgry. Zawarty prowizoryczny układ handlowy [illegible] [illegible]ja będziemy usiłowali zamienić na stały traktat handlowy, [illegible] w ten sposób jeszcze bardziej wzmocnić więzy gospodarcze, [illegible] musiałyby łączyć coraz bardziej Litwę z Wielką Brytanją.-

Zbliżenie [illegible]ne z Z.S.S.R. i Niemcami.-

Szczególną uwag[illegible] [illegible]d zwróci na unormowanie stosunków gospodarczych i polityczn[illegible] [illegible]szej republiki z państwami sąsiednicmi Niemcami i ZSSR ora[illegible] [illegible]twami bałtyckiemi, z któremi łączą Litwę węzły przyjaźni [illegible] [illegible]ność wielu interesów. Rząd rozpocznie wkrótce doniosłe ro[illegible] [illegible] politycznej i gospodarczej kwestji zawarcia z Niemcami [illegible] rozjemczego oraz poczyni kroki ku prędszemu zakończeniu [illegible]ych jeszcze przez dawny rząd rokowań politycznych i [illegible]zych ze Związkiem Sowieckim.-

Rząd jest przekonany, że układy te, które nie będą zwrócone przeciw któremukolwiek innemu państwu i które będą miały na celu wzmocnienie w tej części Europy pokoju opartego na zasadach prawa i sprawiedliwości będą owocne.-

Związek państw bałtyckich.-

Zbliżenie polityczne, kulturalne i gospodarcze państw bałtyckich będzie jednem z najważniejszych zadań rządu w dziedzinie polityki zagranicznej. Rząd uczyni wszystko zależne od niego, by zbliżeniu temu nadać konkretne formy.-

Układy ekonomiczne z pokrewną nam Republiką Łotewską, którym rząd przypisuje wielkie znaczenie i po których musi nastąpić cały szereg innych rokowań tak z Łotwą jak i z innemi dwoma państwami bałtyckiemi Estonją i Finlandją będzie pierwszym poważnym krokiem rządu w tym kierunku.-

Rząd dążąc do zadzierzgnięcia ściślejszych więzów gospodarczych z zagranicą rozszerzy i zreorganizuje nasze przedstawicielstwa konsularne w innych państwach, będzie dążył do zawierania układów konsularnych oraz będzie się starał możliwie intensywnie i aktywnie uczestniczyć w międzynarodowych konferencjach i instytucjach, dokładając również wszelkich starań, by zagranica miała potrzebne informacje o Litwie.-

Zjazd partyj socjaldemokratycznych państw Bałtyckich w Rydze.- Traktat gwarancyjny z Rosją Sowiecką, sprawa Wileńska, związek Bałtycki walka z komunizmem, autonomja dla mniejszości. Ekonomiczne Zbliżenie z Rosją.-

W czerwcu b.r. odbył się w Rydze zjazd socjaldemokratów Bałtyckich poświęcony uzgodnieniu polityki społecznej i zagranicznej partyj socjal-demokratycznych w tych państwach. Ze względu na coraz większą wagę, jaką socjaliści zadzynają odegrywać w życiu państwowem państw Bałtyckich - /w Litwie wchodzą obecnie do większości rządowej/ uchwały szczególniej w dziedzinie polityki zagranicznej zasługują na baczną uwagę.-

W ostatnim dniu konferencji 20 czerwca w dziedzinie polityki zagranicznej powzięte zostały następujące rezolucje:

Główne cele polityki zagranicznej małych państw bałtyckich Estonji, Litwy i Łotwy, a mianowicie utrzymanie pokoju, wzmocnienie niezawisłości i doprowadzenie do rozkwitu gospodarczego winne być realizowane przez demokrację pracy na podstawie następujących wytycznych:

1. Należy współdziałać w uregulowaniu zewnętrznych politycznych stosunków zgodnie z zasadami demokratycznemi przez powstrzymanie swych państw od takich politycznych aktów i kombinacji, któreby mogłyby pociągnąć za sobą polityczne konflikty i katastrofy.-
2. Dążąc do wzmocnienia i rozwoju przyjaznych politycznych i ekonomicznych stosunków sąsiedzkich między państwami Bałtyckiemi i Rosją Sowiecką, konferencja uznaje, że trak-

tat gwarancyjny państw bałtyckich z Rosją Sowiecką staje się może ważnym krokiem naprzód na drodze do wzmocnienia pokoju i stabilizacji stosunków politycznych na brzegach morza Bałtyckiego.Przytem Konferencja uważa za niezbędne zawarcie o ile to możliwe takiej umowy wspólnie przez wszystkie małe państwa.-

3.Konferencja uważa,że sprawa Wileńska ciągle jeszcze oczekuje swego rozwiązania na zasadach demokratycznych i będąc objektem sporu staje się niebezpieczeństwem grożącem pokojowi na Wschodzie Europy.-
Dlatego konferencja uważa za niezbędne,żeby partje socjalistyczne państw Bałtyckich współdziałały w pokojowem rozwiązaniu tego problemu w kierunku dania możności ludności Wileńszczyzny swobodnego zdecydowania o swoim losie.-

4.Rozmaite możliwe konflikty,które nie dają się rozwiązać w drodze bezpośrednich rokowań,w drodze dyplomatycznej - powinne być rozstrzygane w drodze sądu arbitrażowego.-

5.Powinno się popierać te wszystkie poczynania,które prowadzą do ogólnego zmniejszenia sił zbrojnych,-

6.Polityczny związek Estonji z Łotwą należy rozszerzyć w kierunku zainteresowanych i ciążących ku sobie innych państw Bałtyckich,mając na względzie przedewszystkiem Litwę i Finlandję.Przytem konferencja podkreśla,że tylko taki związek może być gwarancją niezawisłości i swobody stosunków na morzu Bałtyckiem.-

7.Należy dążyć do ekonomicznego zbliżenia małych państw Bałtyckich,ponieważ tylko takie zbliżenie wpłynąć może na wzrost ekonomicznego znaczenia państw Bałtyckich w gospodarce świata i ich wagę polityczną w Europie.-

x x
x

Oprócz tego konferencja powzięła jeszcze następujące rezolucje:
Konferencja stwierdzając zmniejszenie wpływów komunistycznych na robotników państw Bałtyckich uważa za niezbędne kontynuowanie zdecydowanej ideowej walki przeciwko komunizmowi,jako sprzecznemu z interesami ludu pracującego. Przytem konferencja stwierdza,że na zmniejszenie wpływów komunistycznych wpływać można nietylko środkami policyjnemi,ale i za pomocą szerokich reform socjalnych.-

W sprawie s z o w i n i z m u konferencja uznając,że obserwowany w ostatnich czasach szowinizm nacjonalistyczny - niegodny państw kulturalnych,wylewa się często w formy chuligańskie,skierowane głównie przeciwko miejscowym inoplemieńcom wyraża swój protest przeciwko tego rodzaju reakcji nacjonalistycznej.W walce z tą reakcją reprezentowane na zjeździe partje socjalistyczne nietylko zobowiązały się ideowo oświetlać wobec szerokich mas szkody przynoszące przez zoologiczny nacjonalizm, ale i bronić politycznego równouprawnienia wszystkich obywateli bez różnicy narodowości i wyznania,żądając wprowadzenia w życie sprawiedliwej autonomji dla narodowych mniejszości.-

x x
x

Konferencja powzięła również szereg rezolucyj o charakterze ekonomicznym.-
Pomimo rezolucji o konieczności uzgodnienia ekonomicznej polityki i taryf cłowych państw Bałtyckich konferencja uznała,że Państwa Bałtyckie przedewszystkiem zainteresowane są pod względem gospodarczym w rynku rosyjskim.
Ponieważ i Rosja Sowiecka potrzebuje współpracy ekonomicznej państw Bałtyckich wobec tego konferencja uznała za niezbędne współdziałanie wszelkiemi siłami w umocnieniu ekonomicznych związków między wchodzącymi do związku państwami Bałtyckiemi a Rosją Sowiecką.Konferencja przytem uważa za niezbędne pójście tu drogą dalej idącą niż zasada największego uprzywilejowania.-

---

S p r a w a k o l e i L i p a w a - R o m n y .-

Prezes Rady Banku Łotewskiego p.Ringold Kalning w wywiadzie z przedstawicielem "Rigas Żinas" w sprawie kolei Lipawa-Romny oświadczył co następuje:

Sprawa otwarcia magistrali kolejowej Lipawa-Romny jest tak nadzwyczajnie ważna i pilna,że jej rozwiązanie staje się palącą koniecznością.Ze swej strony brałem pod uwagę każdą okazję,aby w tym względzie cokolwiek osiągnąć,ale dotychczas wszystkie moje wysiłki rozbijały się o upartą nieustępliwość Litwinów.Litewscy politycy wciąż powołują się na nieuregulowane stosunki z Polską,względnie na sprawę Wilna i twierdzą,że w tych warunkach Litwa nie jest skłonna wznowić połączenie kolejowe z Polską.Powyższa okoliczność jest uznawana za nieusuwalną przeszkodę,bowiem kolej Lipawa-Romny przecina terytorjum Wilna.

Taka argumentacja nie wytrzymuje krytyki.Chodzi tu bowiem o linję kolejową łotewsko-~~litewską~~-rosyjską,która przecina terytorjum Polski i Litwy.Litwini zapominają,że przyznali Polsce tranzyt po Niemnie,podczas kiedy Łotwie zamykają taką niezmiernie ważną linję tranzytową.Sytuacja jest tak nienormalna i nie do utrzymania,że nietylko najbardziej zainteresowana Lipawa,lecz również cała Łotwa przeciwko niej powstaje.-

Również z punktu widzenia prawa międzynarodowego stanowisko Litwy nie daje się uzasadnić.Konferencja Barcelońska w sprawach tranzytu wyraźnie zabrania zamykania lub przerywania dróg tranzytowych.Kolej Lipawa-Romny łączy Lipawę ze spichrzem zbożowym Ukrainy,która jest idealnym "Hinterlandem" Łotwy.Obecnie jest ten śpichlerz całkowicie odcięty i nieosiągalny.-

Muszę powtórzyć,że sprawa ta jest tak zaostrzona i aktualna,iż ci,którzy tego nie rozumieją,postępują nierozsądnie i krótkowzrocznie.Mam nadzieję, że nowy rząd litewski to zrozumie i wyciągnie z tego należyte wnioski.Przy dobrej woli uregulowanie tej sprawy nie jest bynajmniej trudne.Jeżeli Litwa nie chce zezwolić na komunikację osobową przez swoje terytorjum niech się tego trzyma.Jednak tranzyt towarowy pomiędzy Łotwą a Rosją i vice versa nie powinna przerywać,ani jemu przeszkadzać. Jakkolwiek wskutek zmiany warunków po wojnie rola kolei Lipawa-Romny nie będzie tak wielką,jak dawniej,to jednak może ta kolej znacznie przyczynić się do podniesienia gospodarczego Lipawy i w ten sposób do wzmożenia życia gospodarczego całej Łotwy.-

x

"Kurjer Wileński" z dn.29/VI.zaopatruje ten wywiad w następujące uwagi:

Wydaje się nam jednak,że sprawę tą p.Kalning traktuje cokolwiek jednostronnie,biorąc pod uwagę wyłącznie interes gospodarczy Łotwy i Rosji i pomijając ten poważny czynnik,jakim jest Polska,która w wynurzeniach p.Kalninga staje się czemś w rodzaju biernego objektu.Trzeba więc stwierdzić dwie rzeczy: 1/otwarcie kolei Lipawa-Romny zależy w równej mierze od Litwy jak i od Polski,2/Polska oczywiście chętnie zgodzi się na tranzyt przez swoje terytorjum towarów łotewskich do Rosji i odwrotnie,ale tylko pod warunkiem sine qua non,że i sama będzie mogła z tej linji korzystać dla swego eksportu i importu do Lipawy i z Lipawy.Wzajemność tych usług jest dla nas kwestją pierwszorzędnej wagi i żałować należy,że p.Kalning w swoim ciekawym wywiadzie moment ten zupełnie pominął wskutek czego jego słowa mogą być zrozumiane jako uznanie naszych Ziem Wschodnich za teren wyłącznie tranzytowy i zgóry dla wszystkich otwarty lecz nie posiadający żadnych własnych interesów i aspiracyj gospodarczych.

Chcemy wierzyć,że podobnych intencyj p.Kalning nie miał i że analogja interesów Polski i Łotwy w danej sprawie jest dla niego równie oczywistą jak dla nas.-

---

Piłsudski - Litwa - Prasa zagraniczna.- "

"Lietuvis" z dnia 10/VI zamieszcza pod powyższym tytułem artykuł,za który jednak Redakcja "Lietuvisa" nie bierze odpowiedzialności.Przytaczamy go,jako przyczynek charakterystyczny.-

Bunt Marszałka Piłsudskiego zainteresował świat cały.Niema państwa,któreby się ta sprawa nie interesowało.-

Przyczyna buntu tkwiła nie w skurczeniu się złotego; można najwyżej uważać,że to przystąpienie; istotna przyczyna - to niespokojna,rozwichrzona dusza narodu polskiego; potwierdzają to fakty historyczne.-

Co świat chciał widzieć w krwawych walkach na ulicach Warszawy? Co chciał widzieć naród? Zwracam tu jeszcze uwagę,że oczy całego świata wyraźnie były skierowane również w momencie tym i na Litwę.Przytoczę tu tylko te wiadomości i komentarze, które ukazywały się w prasie francuskiej.-

Np:"Journal des Debats" z dn.16.V. w artykule p.t.: "Niebezpieczeństwo z zewnątrz" pod znakiem zapytania pisze,że Litwini korzystając z dogodnej chwili pomaszerują na Wilno.-

W dniu następnym tożsamo czasopismo ponownie doniosło,ale już nie stawiając pytajnika na podstawie wiadomości z Londynu,że litewskie pułki już naruszyły polską granicę i że miejscami wkroczyły na terytorjum polskie o 8 km.wgłąb.Litwini przedewszystkiem mają na celu połączenie się z Rosjanami,którzy również koncentrują swe siły nad polską granicą...

Później znowu czytaliśmy w Paryżu:Jeżeli gen.Haller i ks.Radziwiłł pójdą na Warszawę,Polsce zagrozi jeszcze większa katastrofa.Na Litwie powołano do wojska mężczyzn od lat 18-32. Duże oddziały ochotników zaległy nadgraniczne lasy.Sam minister wojny przemawiając do wojska powiedział:"Bohaterzy.Sposobność jest.Bóg ją nas zsyła.Wybiła godzina witając naszą stolicę strzałem armatnim wkroczymy do Wilna.-.-

Zeszłej nocy siły zbrojne zostały posłane na wschód-Agencja Havasa otrzymała wiadomość,że bardzo wysoko nad Grodnem unosiło się 12 aeroplanów.Zamierzano bombardować tor kolejowy.-

Podobnych wieści nikt nie pisał ani o Niemcach,ani o Sowietach.Dlaczego?Bo świat wie,że obowiązkiem Litwinów jest odebranie Wilna.-

Gdy prasa zagraniczna,zwłaszcza niemiecka,w dobie przewrotu warszawskiego wyraźnie Litwinom dawała do zrozumienia,że ze sposobności należało korzystać - litewska prasa z "Lietuvą" na czele nie zdobyła się na co innego,jak na nawoływanie do "czujności".-

Sposobność taka minęła,trzeba wyczekiwać innej.-

Że i sam Piłsudski podczas przewrotu miał uwagę skierowaną na Litwę dowodzi oświadczenie ~~dowodzi oświadczenie~~ nowego polskiego ministra spraw zagranicznych p. Zaleskiego z dnia 18 maja r.b.,który w deklaracji swej powiedział,że będzie kontynuował politykę Hr.Skrzyńskiego i zaznaczył,że "będziemy unikali jakichkolwiek konfliktów z Litwą /?/" A następnie i sam Józef Piłsudski powiedział dnia 26 maja r.b. korespondentowi agencji Havasa,że"chęć jego by - jak to myślał w 1919 roku - przyłączyć do Polski Białoruś,Ukrainę i Litwę należy dziś do przeszłości".-

A w Polsce jeszcze się nie uspokoiło.Litwini jeszcze raz przegrali stolicę.Musieliśmy powstać nie w stu,nie w tysiąc,lecz wszyscy jak jesteśmy.Nie rozdwajajmy się ani na godzinę - bo zginiemy.Nie obawiajmy się,działajmy i czuwajmy,cały naród.-

Cały świat za nami.-

III.ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNETRZNEJ I SPRAWY SPOŁECZNE.-

D e k l a r a c j a n o w e g o G a b i n e t u M i n i - s t r ó w .-

Prezes Rady Ministrów M.Sleżewicz wygłosił nastepujące exposé o polityce nowego rzadu.-

W życiu narodów, podobnie jak w życiu pojedyńczych ludzi,bywają okresy,kiedy wytworzone okoliczności zmuszają zatroszczyć się kwestją słuszności obranych dróg,szukać nowe drogi w polityce kraju,drogi,które mają wieść naród ku lepszej,jaśniejszej przyszłości.Przypada mi w udziale zaszczyt przewodzenia rzadowi w takiej właśnie chwili.Skład III Sejmu,którego znaczna wiekszość stanowi lewica,wskazuje, że naród nasz nie chce stosowanych już dotychczas metod rzadzenia,że dazy on do wprowadzenia w Litwie prawdziwego,demokratycznego ustroju oraz do wyzwolenia się od wytworzonej biedy duchowej i gospodarczej, jaka coraz bardziej zaczyna ciażyć nad naszym krajem.Wyrażona podczas wyborów do III Sejmu wola narodu wskazuje rzadowi całkiem wyraźnie zadania.Ponieważ zostały do głębi naruszone nawet podstawowe zasady naszego życia państwowego,to naprawa tych błędów będzie wymagała dłuższego czasu.Dlatego też w deklaracji utworzonego przezemnie rzadu,wypadło dotknać nietylko zadań i projektów tego rzadu,które stanowia program najbliższych prac jego,lecz również dać wyraz tym dażeniom,które będa mogły być zrealizowane dopiero w przyszłości,lecz poczatek wprowadzania których w życie ściśle się wiaże z nowym kierunkiem naszej polityki.Kierunek zaś ten w ogólnych zarysach będzie:pilne przestrzeganie zasad Konstytucji Państwa,praworzadność i sprawiedliwość,oparte na wprowadzeniu ustroju demokratycznego oraz polepszenie bytu gospodarczego i społecznego mieszkańców kraju.-

Polityka zagraniczna.-

W dziedzinie polityki zagranicznej rzad za główne zadanie swe bedzie poczytywał dalsze zbieranie ziem litewskich pod sztandar niepodległej Litwy ze stara stolica litewska Wilnem,zapewnienie naszemu państwu tego stanu,jaki wymaga jego honor,bezpieczeństwa i wolnego rozwoju oraz stworzenie odpowiednich warunków do pomyślności gospodarczej.Współżycie państw opiera sie w naszych czasach na zasadach miedzynarodowego prawa i miedzynarodowej moralności i,powiedziałbym,na miedzynarodowem zaufaniu;nieprzestrzeganie,albo łamianie tych praw,korzystajac z przewagi sił,jest naruszeniem ustroju międzynarodowego.- Prawdy tej rzad nie bedzie mógł zapomnieć przy ustaleniu polityki swej wzgledem Polski.Dopóki nie zostanie zwrócone Litwie Wilno i wszystkie należace zgodnie z traktatem moskiewskim do Litwy ziemie,dopóki nie zostanie naprawiona krzywda,jaka wyrzadziło Litwie złamanie traktatu suwalskiego,dopóty pomiędzy Litwa i jej sasiadka z południa nie bedzie mogło być normalnych stosunków.Przy tej sposobności rzad uważa za konieczne oświadczyć,że wyzwolonym z pod okupacji polskiej ziemiom litewskim bedzie zgodnie z wola Sejmu ustawodawczego udzielone prawo autonomicznego uporzadkowania swych spraw wewnetrznych i miejscowych w granicach Niepodległej Rzeczypospolitej Litewskiej.-

Rzad bedzie dokładał wszelkich starań ku rozszerzeniu i utrzymaniu jaknajlepszych stosunków ze wszystkiemi państwami, z któremi naród litewski pod odbudowie swego państwa nawiazał współprace polityczna,gospodarcza i kulturalna.Rzad bedzie miał na wzgledzie,że czynniki gospodarcze nabyły obecnie przeważajacego znaczenia w życiu miedzypaństwowem.Dlatego też znalezienie odpowiednich rynków dla naszych wytworów,stworzenie przychylnych warunków dla naszego eksportu i naogół dla rozwoju gospodarczego zajmie główne miejsce w pracach rzadu.Najwieksza uwage rzad zwróci na zawarcie traktatów handlowych,celnych,komunikacyjnych i nawigacyjnych z temi państwami, z któremi układów takich dotad nie posiadamy.W pierwszym rzadzie mam tu na myśli Francje,

Belgję,Włochy,Hiszpanję oraz państwa Europy Srodkowej - Austrję i Węgry.Zawarty prowizoryczny układ handlowy z Anglją będziemy usiłowali zamienić na stały traktat handlowy,aby w ten sposób jeszcze bardziej wzmocnić więzy gospodarcze,jakie musiałyby łączyć coraz bardziej Litwę z Wielką Brytanją.-

Szczególną uwagę rząd zwróci na unormowanie stosunków gospodarczych i politycznych naszej republiki z państwami sąsiedniemi - Niemcami i ZSSR oraz z państwami bałtyckiemi,z któremi łączą Litwę węzły przyjaźni i wspólność wielu interesów.- Rząd rozpocznie krótce doniosłe rokowania polityczne i gospodarcze w kwestji zawarcia z Niemcami układu rozjemczego oraz poczyni kroki ku prędszemu zakończeniu rozpoczętych jeszcze przez dawny rząd rokowań politycznych i gospodarczych ze Związkiem Sowieckim.Rząd jest przekonany, że układy te,które nie będą zwrócone przeciw któremukolwiek innemu państwu i które będą miały na celu wzmocnienie w tej części Europy pokoju,opartego na zasadach prawa i sprawiedliwości,będą owocne.Zbliżenie polityczne,kulturalne i gospodarcze państw bałtyckich będzie jej jednym z najważniejszych zadań rządu w dziedzinie polityki zagranicznej.Rząd uczyni wszystko zależne od niego,by zbliżeniu temu nadać konkretne formy.Układy ekonomiczne z pokrewną nam rzeczpospolitą łotewską,którym rząd przypisuje wielkie znaczenie i po których musi nastąpić cały szereg innych rokowań tak z Łotwą,jak i z innemi dwoma państwami bałtyckiemi Estonją i Finlandją,będzie pierwszym poważnym krokiem rządu w tym kierunku.-

Rząd dążąc do zadzierzgnięcia ściślejszych więzów gospodarczych z zagranicą rozszerzy i zreorganizuje nasze przedstawicielstwa konsularne w innych państwach,będzie dążył do zawierania układów konsularnych oraz będzie się starał możliwie intensywnie i aktywnie uczestniczyć w międzynarodowych konferencjach,dokładając również wszelkich starań,by zagranica miała potrzebne informacje o Litwie.-

Obrona krajowa.-

W kwestji uporządkowania sił zbrojnych rząd będzie prowadził politykę ich wzmiacniania.Musimy być przygotowani do odparcia w każdej chwili każdego zamachu albo napadu na niepodległość Litwy skądkolwiek on pochodzi.-

Mówiąc o potrzebach naszych sił zbrojnych rząd możliwie prędzej wniesie do Sejmu projekt ustawy o organizacji i kierownictwie sił zbrojnych w czasie wojny i pokoju.Ustawa ta po przyjęciu przez Sejm da potrzebny naszemu wojsku system życia i prac oraz stały ustrój.Dla unormowania stosunków oficerskich rząd wyda ustawę o stażu służbowym.Za podstawę do tej ustawy będzie wzięta zasada,że nikt nie może zająć wyższego stanowiska,dopóki nie dobona wyznaczonego dla niższych stanowisk stażu,od wyższych zaś dowódców będzie się ponatem wymagało odpowiedniego przygotowania intelektualnego w sztuce wojskowej,zostanie również unormowane nadawania wyższych rang. Awansy będą udzielane dopiero po nabyciu odpowiedniego przygotowania wojskowego.Oficerowie,którzy nie nadają się do służby z powodu sędziwego wieku,oraz którzy posiadają złą opinję i stracili honor wojskowy będą zwalniani z wojska.-

Nie dotykając z powodu polityki partyjnej wolności przekonań każdego poszczególnego obywatela, a więc i wojskowego,rząd jest zdania, iż w wojsku nie może być miejsca dla partyjności i polityki.Wojsko nie jest narzędziem jakiejbądź partji,lecz należy do narodu, a broni interesów nie którejkolwiek partji,lecz ogólnopaństwowych i dlatego wojsko powinno być apolityczne.W kwestji materjalnego zaopatrzenia wojska rząd, uzgadniając je ze stanem środków kraju i celem ich podziałem będzie dokładał starań,by stało ono zawsze na odpowiedniej wysokości.Szczególną uwagę rząd zwróci na intelektualne i specjalne wyćwiczenie kadrów oficerskich i podoficerskich.Będzie się od nich wymagało nietylko wysokiego patrjotyzmu,lecz również zamiłowania do służby wojskowej,głębokiego jej poznania, jak również specjalnego wykształcenia w tym kierunku.-

Obok wojennego przygotowania obywateli w szeregach wojskowych rząd zgodnie z zasadą narodu uzbrojonego uważa za konieczne wprowadzenie pozasłużebnego przygotowania wojskowego obywateli,szczególnie młodzieży i tych,którzy nie służyli w wojsku.-

Litewski związek Strzelecki zostanie rozwinięty i wzmocniony.Za zasadniczy warunek rozwoju sił zbrojnych rząd uważa planowe i celowe zaopatrywanie naszego wojska w odpowiednią nową broń i środki techniki wojennej.

Uporządkowanie potrzeb wojskowych będzie oparte na zasadzie największej ekonomji i uzgodnione ze stanem środków materjalnych.-

W końcu rząd zwróci uwagę na odpowiednie przygotowania i organizację rezerw.-

Finanse.-

W dziedzinie podatkowej rząd będzie się starał w ten sposób rozdzielić ciężar podatków,by płacili je ci,co mogą płacić i by dane podatki bez względu na to,jak się nazywają i w jaki sposób są otrzymywane,były brane nie od samej własności, lecz od dochodu,jaki daje własność,lub praca.To też podatki bezpośrednie i pośrednie,jak również cła,trzeba będzie uzgodnić w ten sposób,by będąc źródłem dochodów dla skarbu,nie rujnowały jednocześnie siły wytwórczej poszczególnych gospodarstw.W celu ~~najbardziej~~ możliwie najbardziej celowego dokonania sprawiedliwego podziału podatków zostanie przy Ministerstwie Skarbu utworzony organ,w którym przedstawiciele rolnictwa,przemysłu,handlu,pracownicy i konsumenci będą mogli wypowiedzieć swe kompetentne zdanie w sprawie finansów,a szczególnie podatków, jak to przewiduje § 89 Konstytucji.Pozatem w najbliższym czasie zostanie przygotowany ostatecznie projekt odpowiedniej ustawy, uzależniającej od norm prawnych podział i ściąganie podatków i innych opłat.-

Brak kredytu i jego nadzwyczajna kosztowność ciężko odbija się na całym gospodarstwie i zdolności płatniczej kraju. Skarb państwa nie jest i nie może być odpowiednią do prowadzenia operacyj kredytowych instytucją,chociaż się zbierają,lub mogą się zebrać środki,potrzebne do uregulowania kwestji kredytów.Dlatego też rząd dołoży starań,by znajdujące się w skarbie państwa sumy operacyjne /wkłady do kas oszczędności,premje ubezpieczenia państwowego i t.d./ o ile nie są one konieczne dla potrzeb bieżących tych instytucji i wymaganego kapitału zapasowego były za pośrednictwem odpowiednich instytucji kredytowych wykorzystywane w celu usunięcia braku kredytu.Pośredniczyć tu może zreorganizowany odpowiednio Bank Rolny oraz te istniejące już,albo zakładane instytucje kredytowe /banki ludowe i t.d./ które otrzymywane ze skarbu państwa,albo jego instytucji kredytowych pieniądze będą dawały nie biorąc za to zbyt wielkich procentów rolnikom,handlarzom,przemysłowcom i t.d.,posiadającym kredyt i potrzebującym go.-

Z kwestją kredytu wiąże się ściśle stałość naszej waluty.Zasadniczy warunek wartości lita, to autonomiczna działalność Banku Litewskiego,przewidziana w ustawie o Banku Litewskim oraz w jego statucie.Lecz działalność Banku Litewskiego może być utrudniania przez jednostronną działalność innych instytucyj kredytowych,przez szukanie nadzwyczajnych dochodów ze strony oddzielnych zainteresowanych grup: jak również przez rząd, jeżeli będzie prowadził on politykę rozrzutności względem resursów narodowych.Rząd w pierwszym rzędzie zainteresowany jest,by waluta nasza była stała i niewzruszona jak dotąd,a usiłowania jego zmierzające do pokrycia zwyczajnych wydatków zwyczajnemi wpływami i utrzymania w ten sposób równowagi budżetu będą najlepsza podstawa do zachowania stałości lita.Zostaną również poczynione starania,by kupowane zagranicą,konieczne dla gospodarstwa litewskiego towary pochodziły możliwie z pierwszych rąk,by nie trzeba było za nie przepłacać.Pozatem rząd dołoży wszelkich starań,aby operacje kredytowe i handlowego o charakterze spekulacyjnym,prowadzone przez nieodpowiedzialne zainteresowane grupy albo ich instytucje nie działały ujemnie na politykę emisyjną i kredytową Banku Litewskiego i nie niszczyły tego

co jest dokonywane,albo zaoszczędzane dzięki wysiłkom całego narodu i staraniom rządu.-

Podkreślona wyżej zasada racjonalnej oszczędności i podniesienia pracowitości w polityce finansowej doprowadzi również do sprawy materjalnego zaopatrzenia pracowników.Ciężkie położenie gospodarcze kraju i konieczność oszczędności nie pozwola na natychmiastowe zwiększenie wydatków na utrzymanie administracji państwowej.Jednakże przez usunięcie całego szeregu braków w urządzeniu aparatu administracyjnego i w samym podziale pracy,będzie można zaoszczędzić środki,które w pierwszym rządzie posłużą dla polepszenia zaopatrzenia materjalnego tych pracowników,którzy obecnie nie są dostatecznie zaopatrzeni,aby mogli wykonywać należycie swe obowiązki.W związku z tem wypadnie przejrzeć ustawę o emeryturach i zapomogach dla pracowników państwowych,przyjąć ustawę o służbie oraz zapewnić życie pracowników przez normy prawne,aby przy ciężkiej pracy mogli oni je cenić i by byli ono ubezpieczeni na starość.-

Rolnictwo.-

Rząd będzie dokładał starań,by najgłówniejsze bogactwa naszego kraju - las - nie podlegały zniszczeniu,obszar zaś leśny nie zmniejszał się.W tym też celu będzie dozwolonem wycinanie lasu tylko na tyle o ile on przyrasta,wycięte zaś obszary będą zasiewane.-

Nasze obszary leśne są o tyle nieznaczne,że nie pozwalają dostarczyć materjału na cele szybko wzrastającego w kraju ruchu budowlanego,o ile w dalszym ciągu wieś będzie stawiła budynki tylko drewniane.To też rząd wiele uwagi poświęci propagandzie budownictwa z materjału ogniotrwałego.-

Rząd ureguluje sprawę wywozu lasu zagranicę,aby zapobiec zwyżce cen materjału leśnego i aby uprzystępnić je rolnikom i osadnikom.

W celu łatwiejszego zaopatrzenia rolników i osadników w materjał leśny na potrzeby swej gospodarki,rząd dołoży starań do uproszczenia i poczynienia ułatwień w otrzymywaniu lasu z lasów państwowych w granicach technicznych warunków racjonalnej eksploatacji lasów.-

Pozatem będzie się on starał:

a/wydawanie materjału leśnego rozpoczynać jesienią i kończyć na wiosnę.-

b/wydawać materjał leśny też i w niewielkich ilościach

c/uregulować to wydawanie w ten sposób,by w pierwszym rządzie w las była zaopatrywana miejscowa ludność.-

x

Rząd,zdając sobie sprawę, z doniosłości rolnictwa w naszem gospodarczem i wogóle państwowem życiu,szczególną uwagę zwróci na to,by ogólna wydajność rolnictwa nie zmniejszała się lecz wzrastała.

Rząd konsekwentnie będzie wykonywał ustawę o reformie rolnej,dopóki nie będą rozdzielone pomiędzy bezrolnych i małorolnych wszystkie przeznaczone przez prawo do wywłaszczenia obszary ziemi.W celu ukrócenia samowoli administracyjnych urzędów przy wyznaczaniu działek,jak również w celu zapewnienia większej praworządności ma być zmieniony tryb wyznaczania działek w tym sensie,iż posiedzenia powiatowych komisyj reformy rolnej będą publiczne,komisje będą posiadły w swym składzie prawnika,prawidłowości zaś w wykonywaniu prawa będzie pilnował najwyższy urząd sądowy.Również sąd będzie miał rozstrzygać poczynione dotąd bezprawia.Mając na względzie zasady ustalone w § 21 Konstytucji,rząd będzie dbał o to,by osadnicy po otrzymaniu ziemi,czuli się prawdziwymi jej gospodarzami, i aby byli pewni, że z owoców swej pracy będą korzystali tylko oni sami; w tym celu wszyscy ci,którzy na mocy prawa otrzymali działki,otrzymają też dokumenty,stwierdzające ich prawo własności.-

Rząd dołoży starań do udzielenia osadnikom kredytu na postawienie budynków,nabycie inwentarza,nasion i nawozów sztucznych.Również troska rządu będzie ulżenie osadnikom w niesieniu ciężarów podatkowych.-

x

Biorac pod uwagę, iż gospodarka rolna naszego kraju z powodu pewnych względów historycznych jest bardzo zacofana i bynajmniej nie wytwarza tyle,ile mógłaby wytwarzać,rząd dla podniesienia jej wydajności zamierza przedsięwziąć co następuje:

1/dopiero wówczas rolnik będzie mógł prowadzić intensywną gospodarkę,gdy otrzyma za wytworzone produkty odpowiednią cenę.Nasze nieliczne miasta nie są w stanie spożyć,tyle produktów rolniczych ile wytwarza nasz rolnik:wobec tego rząd postara się o odnalezienie dla wytworów naszego rolnictwa stałych i pewnych rynków zbytu.Zawierając z różnemi państwami układy handlowe rząd postara się zapewnić wytworom krajowym wolny wwóz do tych wszystkich państw,które produkty rolne zakupują zagranicą.-

W celu zabezpieczenia naszego kraju przed zbyt poważnem wahaniem się cen produktów rolnych oraz przed szkodliwą konkurencja zagranicy będzie uregulowana sprawa przywozu produktów tych z zagranicy.-

2/By rolnik nasz mógł tanio wytwarzać różne produkty i by mogły one skuteczniej skonkurować na rynku światowym z produktami innych krajów,zostaną zniesione lub też zmniejszone cła wwozowe na narzędzia,używane w gospodarce rolnej t.j.różne maszyny,narzędzia i t.d.

3/By nasze produkty rolne miały na rynku światowym dobrą markę i by w kulturalnych krajach chętnie je kupowano, ma być wprowadzona kontrola niektórych produktów,przeznaczonych do eksportu,jak np:masła,jaj,mięsa,nasion i etc.-

4/ok.¼ części całego obszaru Litwy dzisiaj nie przynosi prawie żadnego korzyści,będąc przesiąknięta wodą.Co najmniej połowa naszych łąk daje tylko połowę tego,co mogłoby dać wrazie usunięcia nadmiernej wilgoci.Już się w tym roku postara o przyśpieszenie prac związanych z osuszaniem.W pracy tej będą wykorzystani bezrobotni,którzy dotad pracowali w miastach przy pracy mniej produkcyjnej.-

5/Intensywna gospodarka możliwa wtedy tylko jest,gdy rolnik całą ziemię posiada w jednym miejscu i rozporządza się nią jak tylko sobie chce.Idąc na spotkanie szerszych warstw rolniczych rząd dołoży poważnych starań w kierunku co najprędszego wydzielenia wszystkich wsi na kolonje.-

6/Dla odbudowy gospodarki rolnej,zniszczonej przez wojne,rolnik potrzebuje pieniędzy.Oprócz tego,dawny sposób intensywnej gospodarki okazał się dzisiaj już do obecnych warunków nie odpowiedni.Rolnicy zrozumieli znaczenie intensywnego chowu bydła i zaczęli go zmieniać ekstenzywna gospodarką nasienna.-

Odczuwając tę nader doniosła kwestję,rząd będzie się starał o udzielenie rolnikom taniego,wieloletniego i łatwoprzystępnego kredytu.W tym też celu postara się:

a/zorganizować kredyt hipoteczny,

b/zwiększyć kapitały Banku Rolnego i zużytkować je na udzielanie przystępnego kredytu szerszym masom rolników,-

c/popierać neutralne rozsiane po całej Litwie banki drobnego kredytu i dbać,by udzielały one rolnikom kredytu na możliwie przystępniejszych warunkach.-

7/Przebudowując swe gospodarstwa na nowych podstawach by rolnik nasz mógł zwrócić baczną uwagę na gospodarkę mleczna oraz chów świń,zostaną poczynione starania w celu założenia mleczarni w kraju.-

8/By gospodarka mleczna dawała dochód potrzebne są produkcyjne zwierzęta.Ponieważ jednak fundusze naszego kraju są bardzo nikłe,rząd będzie unikał masowego wwozu z zagranicy kulturalnych ras,lecz postara się ulepszyć rasę przez dłuższy czas zaklimatyzowanych w kraju zwierząt.-

9/Nie zostaną zapomniane również gałęzie naszej gospodarki,jak np: będą zakładane nowe punkty oczyszczania zboża, obrabiania lnu i t.p.-

W celu podniesienia wydajności naszych łąk i pastwisk szczególna uwaga zwrócona będzie na badanie i wypróbowanie nasion i poszoru.W najbliższym czasie w różnych miejscowościach Litwy będą założone stacje doświadczalne.-

Również w całym kraju mają być urządzone wzorowe łąki i pastwiska,by poglądowo zobrazować rolnikom pożyteczność i sposób urządzenia takowych.-

10/Wytworzyć produkty wysokiej wartości,uczynić je odpowiedniemi do poziomu wymagań światowego rynku,sprzedawać odpowiedniej cenie i nabyć niezbędne towary rolnik może tylko

przez swoje kooperatywy.Młoda,dopiero co powstająca nasza kooperacja potrzebuje ze strony państwa pomocy,która zostanie też jej udzielona.-

11/Izba rolnicza będzie zreorganizowana w sensie usunięcia z niej momentu partyjności i przysposobienia do interesów rolników.-

W najbliższym czasie będą wprowadzone w życie następujące postulaty:

a/będą poczynione kroki w kierunku rozszerzenia wyższego i niższego nauczania w zakresie rolnictwa.Zostaną utworzone nowego typu niższe szkoły rolnicze o wąskim specjalnym programie i krótkim kursie nauk.Szkoła ta będzie przystępna również dla tych rolników,którzy są zmuszeni trudnić się ciężką fizyczną pracą:

b/będzie zwrócona uwaga na szerzenie wiadomości w zakresie rolnictwa i nauczanie dla dorosłych przy pomocy wzmożonej pomocy agronomów;

c/ma być zwrócona uwaga na stworzenia i rozpowszechnienie specjalnej literatury rolniczej;

d/w celu poglądowego zobrazowania rolnikom znaczenia i korzyści nowych sposobów gospodarowania w miejscowościach o niższej kulturze będą zakładane gospodarstwa wzorowe.-

12/Wreszcie zostanie naprawiona krzywda,wyrządzona rolnikom przez niesprawiedliwe rozgatunkowanie ziemi.Wszystkie ziemie w Litwie będą ponownie rozdzielane na kategorje,wszelkie zaś nieprawidłowości w tym względzie usunięte.-

Komunikacja.-

W dziedzinie komunikacji rząd zwróci szczególną uwagę na dalsze ulepszanie,eksploatowanych linij kolejowych,które zostały od Niemców przejęte w bardzo zniszczonym stanie.W celu należytego uporządkowania kolei i ich eksploatacji,rozszerzenia komunikacji zmniejszenia wydatków i powiększenia dochodów rząd przedsięweźmie gruntowną zmianę istniejących taryf oraz odpowiednie dostosowanie ich do potrzeb życia i interesów kraju.Te ulepszenia będą dokonywane nietylko w komunikacji wewnętrznej,lecz również w bezpośredniej i tranzytowej,..

Budowa nowych linij kolejowych w zależności od ogólnego stanu finansowego państwa będzie się posuwała w kierunku Telsze-Kretynga,by w ten sposób,tak Żmudź,jak i Litwa otrzymała najbliższą drogę komunikacji z portem kłajpedzkim.-

Szczególną również uwagę rząd zwróci na uporządkowanie dróg bitych - szos wiodących do stacyj kolejowych i gościńców. Oprócz uporządkowania istniejących szos rząd będzie dążył do przedłużania ich i budowy mostów stałej konstrukcji.Zamiary te rządowi wypadnie uzgodnić ze stanem Skarbu Państwa.Jednocześnie również rząd poweźmie środki w kierunku jak najprędszego uporządkowania dróg,należących do samorządów,a komunikujących się ze stacjami kolei żelaznych.Oprócz dróg tych i szos rząd będzie się troszczył o normalne urządzenie gościńców i mostów na nich. Tu rządowi wypadnie jać się radykalnych środków,dostarczając samorządom pomocy technicznej i finansowej.-

W dziedzinie dróg wodnych rząd będzie dążył do uregulowania Niemna,najpierw na odcinku Kowno-Smolinniki,by w ten sposób za pomocą taniej komunikacji związać ściślejszemi więzami port Kłajpedzki z Kownem i przygotować drogę dla eksportu produktów rolnych przez Kłajpedę.-

Rząd będzie się również starał rozszerzyć jeszcze bardziej sięć poczt,telegrafów i telefonów.Słowem rząd zamierza tak zorganizować komunikację,by pod tym względem kraj mało się różnił od państw Europy zachodniej.-

Nie mniejszą uwagę rząd zwróci na dalsze uporządkowanie portu kłajpedzkiego,zaopatrzenie go w elewatory,chłodnie, składy i bardziej wygodną sieć kolejową.W porcie rybackim zostanie zakończona budowa molów,w dalszym zaś ciągu o ile środki pozwolą zostaną wystawione potrzebne dla portu zabudowania.-

przeświadczenie,że podobnie jak w Niemczech,dopiero co powstająca nasza kooperacja potrzebuje ze strony państwa pomocy,która zostanie też jej udzielona.-

11/Izba rolnicza będzie zreorganizowana w sensie usunięcia z niej momentu partyjności i przystosowania do interesów rolników.-

W najbliższym czasie będą wprowadzone w życie następujące postulaty:

a/będą poczynione kroki w kierunku rozszerzenia wyższego i niższego kształcenia w zakresie rolnictwa.Zostaną utworzone nowego typu niższe szkoły rolnicze o wąskim specjalnym programie i krótkim kursie nauk.Szkoła ta będzie przystępna zwłaszcza dla tych rolników,którzy są zmuszeni trudnić się ciężką fizyczną pracą;

b/będzie zwrócona uwaga na szerzenie wiadomości w zakresie rolnictwa i nauczanie dla dorosłych przy pomocy wędrownej pomocy agronomów;

c/ma być zwrócona uwaga na stworzenie i rozpowszechnienie specjalnej literatury rolniczej;

d/w celu poglądowego zobrazowania rolnikom znaczenia i korzyści nowych sposobów gospodarowania w miejscowościach o niższej kulturze będą zakładane gospodarstwa wzorowe.-

12/Wreszcie zostanie naprawiona krzywda,wyrządzona rolnikom przez niesprawiedliwe rozparcelowanie ziemi.Wszystkie ziemie w Litwie będą ponownie podzielone na kategorie;wszelkie zaś nieprawidłowości w tym zakresie usunięte.-

Komunikacja.-

W dziedzinie komunikacji rząd zwróci szczególną uwagę na dalsze ulepszenie eksploatowanych linij kolejowych,które zostały od Niemców przejęte w bardzo zniszczonym stanie.W celu lepszego uporządkowania kolei i ich eksploatacji,rozszerzenia komunikacji,zmniejszenia wydatków i powiększenia dochodów zasadniczo przeprowadzona zostanie gruntowna zmiana istniejących taryf oraz odpowiednie dostosowanie ich do potrzeb życia i interesów kraju.Te ulepszenia będą dokonywane nie tylko w komunikacji wewnętrznej,lecz również w bezpośredniej i tranzytowej.-

Budowa nowych linij kolejowych w zależności od ogólnego stanu finansowego państwa będzie się posuwała w kierunku Telsze-Kretynga,by w ten sposób,tak Żmudź,jak i Litwa otrzymała najbliższą drogę komunikacji z portem kłajpedzkim.-

Szczególną również uwagę rząd zwróci na uporządkowanie dróg bitych - szos wiodących do stacyj kolejowych i gościńców. Oprócz uporządkowania istniejących szos rząd będzie dążył do wybudowania ich i budowy mostów stałej konstrukcji;zamiary te rządowi wypadnie uzgodnić ze stanem skarbu Państwa.Jednocześnie również rząd powziął środki w kierunku jaknajprędszego uporządkowania dróg należących do samorządów gminnych,łączących się ze stacjami kolei żelaznych.Oprócz dróg bitych szos rząd będzie się troszczył o normalne urządzenie przystanków i mostów na Niemnie.Tu rządowi wypadnie jak się zdaje radykalnych środków,dostarczając samorządom pomocy technicznej i finansowej.-

W dziedzinie dróg wodnych rząd będzie dążył do uregulowania Niemna,na odcinku Kowno-Smolniki,by w ten sposób za pomocą taniej komunikacji związać ściślejszymi więzami obszar Kłajpedzki z Kownem i przygotować drogę dla eksportu produktów rolnych przez Kłajpedę.-

Rząd będzie się również starał rozszerzyć jeszcze bardziej sieć poczt,telegrafów i telefonów.Słowem rząd zamierza taką zorganizować komunikację,by pod tym względem kraj mało się różnił od państw Europy zachodniej.-

Nie mniejszą uwagę rząd zwróci na dalsze uporządkowanie portu kłajpedzkiego,zaopatrzenie go w elewatory,chłodnie,składy i bardziej wygodne tory kolejowe.W porcie wybudowana zostanie zakończona budowa molów i dalszy ciąg [illegible] mają zostać wstawione potrzebne dla portu [illegible].-

---

Oświata.-

Naczelnem dążeniem rzadu w dziedzinie oświaty jest powszechny przymus nauczania początkowego.W tym celu rząd będzie zakładał nowe szkoły ludowe,będzie się starał zaopatrzyć je w miarę możności przychodzić z pomocą materjalną niezamożnej dziatwie,wciągając do pracy tej samorządy.Odpowiednia uwaga zostanie również zwrócona na oświatę dorosłych.Praca w tym kierunku będzie organizowana i prowadzona w ścisłym kontakcie z organizacjami kulturalnemi i oświatowemi.Jednocześnie rząd będzie dążył do zreformowania szkolnictwa początkowego w kierunku specjalizacji technicznej.-

Rząd sądzi,iż kraj ma dostateczną liczbę średnich i wyższych szkół ogólnokształcących typu gimnazjalnego.Przedmioty nauczania,metody nauczania i wychowywania naogół cały system tych szkół niewiele się różni od ogólno znanych przedwojennych szkół rosyjskich.Żyjemy w nowych czasach stawiacych szkole nowe zadania.To też rząd będzie starał zreformować również tę szkołę czyniąc z niej szkołę prawdziwie humanistyczną.W tym celu w programach szkół obok języków,literatury,nauk społecznych i historji,przedmiotów przeważnie humanistycznych odpowiednie miejsca po winny zająć nauki matematyczno-przyrodnicze.Nauki te nabyły w życiu nowożytnem szczególnego znaczenia i niepodobna bez nich osiągnąć ideału humanistycznego.W tem znaczeniu są one również naukami humanistycznemi.-

Ponieważ wychowanie narodu bez sztuki i piękna jest niemożliwe,rząd zamierza popierać wszystkie gałęzie sztuki.Nie może być mowy o dobrej szkole,nie mając odpowiednio przygotowanego personelu nauczycielskiego.Ministerstwo Oświaty będzie o tem pamiętało,ulepszając już istniejące instytucje,których celem jest przygotowanie potrzebnych krajowi nauczycieli oraz zakładając nowe.-

W sprawie Uniwersytetu Deklaracja między innemi głosi:

Powszechnie wiadomo,jak ciasnym jest gmach Uniwersytetu.Pomimo to,Uniwersytet nasz obsługuje już więcej niż dwa tysiące studentów.W takich warunkach prowadzenie badań naukowych jest niezmiernie utrudnione i nawet wykłady nie mogą być odpowiednio prowadzone.Wobec tego rząd zwróci należytą uwagę na zaopatrzenie Uniwersytetu w odpowiednie gmachy.Dołoży on wszystkich starań,by rozpoczęta 14 czerwca 1925 roku budowa instytutu fizyko-chemicznego,która według planu i umowy musiała się zakończyć bieżącej jesieni,została skończona przynajmniej w roku 1927 Jeżeli środki finansowe pozwolą rząd będzie dążył do wykonywania dalszego planu budowy gmachów uniwersyteckich.Poztatem,zdaniem rządu,młody nasz uniwersytet potrzebuje niektórych reform.Ze względu na potrzebę reformy szkół należy istniejące na Uniwersytecie dwa wydziały pedagogiczne połączyć w jeden,ściślej związując go z naukami przyrodniczemi.Z drugiej strony wydają się rządowi niepotrzebnemi niektóre oddziały i katedry,szczególnie te, które istnieją przy rozmaitych naraz wydziałach.-

Ustawa udziela naszemu Uniwersytetowi szerokiej autonomji i tylko dzięki tej autonomji Uniwersytet potrafił rozwinąć się w ciągu tych kilku lat,pomimo ogromnych przeszkód i trudności,tak materjalnych,jak personalnych,z któremi spotkał się on na początku swego istnienia.To też ta autonomja Uniwersytetu jest cenna i godna poparcia.Naogół rząd będzie dążył do zmniejszenia panującego w Ministerstwie Oświaty biurokratyzmu,udzielając radom pedagogicznym szkół średnich i wyższych autonomji w niektórych kwestjach nauczania i wychowania w dziedzinie zaś szkolnictwa początkowego przez powoływanie do życia rad nauczycielskich i uznawanie inicjatywy samorządów.-

Sprawy wewnętrzne.-

Przystępując do omawiania polityki wewnętrznej,rząd musi stwierdzić,iż rozpoczyna uporządkowanie spraw kraju w tej chwili,kiedy wśród społeczeństwa dojrzało stanowczo żądanie w pierwszym rzędzie naprawić szkodliwe wyniki dawnego systemu rządzenia.Pierwszym krokiem rządu w tym kierunku będzie przeprowadzenie amnestji w granicach przyjętej przez Sejm ustawy.-

Troska rzadu jest ustalenie mocnego,demokratycznego ustroju wewnetrznego,utrzymywanego przez samych mieszkańców.Rzadowi wypadnie niezwłocznie wprowadzić w życie,stosownie do przyjetych przez Sejm ustaw ,ustrój demokratyczny i wolność oraz stać na ich straży.Sejm przyjał już ustawę o zniesieniu stanu wojennego.Należy wydać jeszcze cały szereg innych ustaw,których celem jest udzielenie społeczeństwu wolności słowa,prasy,zebrań i organizacji.Za najważniejsza podstawę wzmacniania sie i postępu państwa rzad uważa rzeczywista równość obywateli Litwy wobec prawa, jaka ustala § 10 Konstytucji.Wobec tego rzad będzie się troszczył o ścisłe przestrzeganie tej równości we wszystkich dziedzinach życia państwowego.Jednem z najważniejszych zadań rzadu będzie wprowadzenie w życie i umożliwienie korzystania ze swobód demokratycznych.-

Oprócz tych prac ogólnych rzad przewiduje pracę specjalna w niektórych dziedzinach życia społecznego.Rzad zamierza zgodnie z Konstytucja udzielić samorzadom miejskim i powiatowym szerszej inicjatywy i samodzielności w pracy,zwolniwszy je od krepujacej bezcelowo opieki administracyjnej: stworzyć im zdrowe podstawy finansowe,zezwalajac na bardziej celowy udział w korzystaniu z poborów państwowych,dażyć do bardziej racjonalnej polityki municypalnej,walczac ze spekulacja mieszkaniową, a popierajac kooperatywy i towarzystwa budowlane bez celów dochodowych; zakładać samorzadowe, rejonowe punkty pomocy lekarskiej,tam,gdzie większość niezamożnych mieszkańców nie będzie mogła korzystać z kas chorych.-

Dziedzina ochrony obywatelskiej wymaga szczególnego zainteresowania.Skład osobisty zespołu naczelników powiatów w wielu wypadkach nie odpowiada swemu zadaniu.Cześć z nich zawiniła wobec swych obowiazków-część znowu jest zbyt mało przygotowana do ich pełnienia.Rzadowi wypadnie zastąpić ich przez bardziej odpowiednich.-

Zycie wykazało,że bezcelowem jest w naszych warunkach posiadanie wielkiej liczby małych powiatów z licznym personelem Wypadnie przejrzeć podział Litwy na powiaty i zgodnie z życzeniem mieszkańców zmniejszyć ich ilość.Obowiazki naczelników policji i naczelników powiatów,z wyjatkiem udziału tych ostatnich w samorzadach,sa prawie jednakowe.Sa one tak niezłożone,iż jedna osoba może je wykonywać.Policja polityczna taka,jaka ona była dotychczas,jest pod każdym względem nieprawna.Musi ona ulec reformie stanowiac część policji kryminalnej i pełniac obowiazki śledztwa tylko w granicach przewidzianych przez prawo.-

Kadry policji w powiatach sa zbyt liczne.Pozatem pełnia one nie swoje funkcje - roznosza pozwy, zbieraja podatki, Po zwolnieniu policjantów od tych obowiazków w powiatach będzie znacznie mniej policji,co ulży skarbowi państwa.-

Szczególna uwaga zostanie zwrócona na położenie robotników miejskich i wiejskich oraz pracowników państwowych i społecznych.Przeżywamy ciężki kryzys ekonomiczny.Bezrobocie,szczególnie w miastach,jest wielkie.Dla walki z niem trzeba niezwłocznie organizować na szersza niż dotad skalę roboty publiczne oraz wyznaczyć na to większe sumy pieniężne.W celu ochrony zdrowia i pracy robotników rzad zamierza wykonywać ustawę o kasach chorych,zmieniajac ja na korzyść pracujacych.Należy również wnieść poprawki do ustawy o głównym zarzadzie ubezpieczeniowym, przyjać ustawę o ubezpieczeniu robotników w nieszczęśliwych wypadkach,która obejmie i robotników wiejskich; ratyfikować przyjeta na konferencji waszyngtońskiej i wniesiona przez międzynarodowa organizację pracy przy Lidze Narodów umowę o 8-godzinnym dniu pracy w przemyśle,pracy kobiet ciężarnych i karmiacych,pracy nocnej wyrostków i kobiet;uporzadkować emigrację, ochraniajac ja od wyzysku oraz wzmocnić działalność inspekcji pracy.-

Sprawy wyznań i kultu beda prowadzone zgodnie z §§ 83 i 84 Konstytucji.Na mocy § 85 Konstytucji zostanie wprowadzona rejestracja aktów cywilnych.-

Sprawiedliwość.-

Dażac do odbudowania w kraju praworzadnego ustroju,rząd w pierwszym rzadzie bedzie się starał o naprawienie wyrzadzonych obywatelom przez organy b.władzy krzywd,pociagajac do odpowiedzialności wszystkich tych,którzy wykroczyli przeciwko prawu,niezależnie od zajmowanych stanowisk.By uchronić ludność przed nieprawą działalnością administracji,rząd jest zdecydowany niezwłocznie wprowadzić sąd administracyjny.Zachowanie sprawiedliwości w kraju jest możliwem tylko podnoszac autorytet sądu.Nieodpowiedzialność sędziów,jako niezbędny warunek niezależności sądownictwa,będzie rząd z cała stanowczościa przez rząd zabezpieczona.-

Dla prawidłowego funkcjonowania sędziów niezbędnem jest wydanie odpowiedniej ustawy o uporzadkowaniu sadów,którą to ustawę rząd w najbliższym czasie postara się ostatecznie orpcować i wnieść do Sejmu.Działalność sadów ulegała dotychczas przeszkodom z powodu tego,iż w kraju naszym obowiazują cztery systemu kodyfikacyjne zupełnie nieuzgodnione i w znacznej części zupełnie nieodpowiednie w warunkach naszego życia.Rząd dołoży starań ku przyspieszeniu rozstrzyganiu spraw,jak również ujednostajnienia obowiazujacych obecnie kryminalnych i cywilnych kodeksów oraz uproszczenia samego postępowania sadowego.W tym celu rzad zamierza powołać specjalna komisję,do której też zostana zaproszeni przedstawiciele kraju Kłajpedzkiego.Dla skodyfikowania już wydanych ustaw rząd stworzy odpowiedni organ.-.

Dyskusja nad deklaracją Gabinetu Ministrów.-Posiedzenie Sejmu 23 czerwca.-

"Dzień Kowieński" Nr.138 z dnia 27 czerwca 1926 r.-

Dyskusję zapoczątkowuje wódz bloku chrz.dem.pos.Krupawiczus /ch.d./,odczytując z trybuny oświadczenie swego stronnictwa w odpowiedzi na deklrację nowego rządu.Określiwszy,ją na wstępie,jako "mityngową",nie zawierającą nic wyraźnego,nic konkretnego,oświadczenie "krikszczioński e" poddaje krytyce poszczególne ustępy deklaracji /mowę tę podamym osobno/.-

Następnie występuje przywódca jednego z odłamów "potrójnego" bloku pos.Ambrozajtis /d.f./.On naturalnie również jest przeciwny deklaracji.Przemowę swą prawie całkowicie poświęca wycieczkom przeciwko socjalnej demokracji.Z kolei zabiera głos b.premjer pos.Bistras /ch.d./,który porównujac swe metody rzadzenia z metodami swego następcy nie widzi w nich żadnej różnicy: i dawni i obecni rządcy kraju posługują się konfiskatą pism,osadzaniem w więzieniu,zwalnianiem urzędników i tp Pozatem doszukuje się on w deklaracji mnóstwa usterek,wypowiadając się, rzecz prosta,za odrzuceniem jej.Mowy trzech filarów rozpadającego się coraz bardziej bloku chrz.dem.zajmują całe przedpołudniowe posiedzenie.-

Na wieczornem posiedzeniu o godz.7 pierwszy zabiera głos pos.Waldemaras /nar./,którego mowa trwa z górą dwie godziny bez przerwy.

Prof.Woldemaras wskazuje, że zawcześnie jeszcze mówić coś określonego o deklaracji Rządu - zarysowane są nowe drogi - ale niewiedomo,jak zapowiedzi będą wykonane.-

To że nowa koalicja składa się z rozmaitych elemntów nie jest rzecza straszną,o ile tylko będzie wykonywany wspólny program przy wcielaniu w życie nowego porządku rzeczy.-

Socjaliści nie są wrogami państwa.Socjaliści pierwsi nie proztestowali przeciwko projektowi Hymansa.-

Nie można wrogo odnosić się do narodowych mniejszości. Żądania kulturalne Polaków mogą być zaspokojone na podstawie Konstytucji.-

W dziedzinie polityki zagranicznej Litwa do niedawna siedziała na ławie oskarżonych wobec Ligi Narodów.

Co do Kłajpedy, to skończyło się,tem,że stała się ona portem dla polskiego tranzytu /?/.-

Sprawiedliwości.-

Dalej, w dziedzinie uzdrowienia kraju [illegible] ustrojowego rząd w [illegible] będzie się starał [illegible] obywatelom przez [illegible] zasady krzywdy [illegible] odpowiedzialności [illegible], którzy wyrządzili przeciwko [illegible] ludność [illegible] administracji, rząd jest zdecydowany [illegible] administracyjny. Zaniedbanie spraw [illegible] w kraju jest możliwe tylko podnosząc autorytet sądów [illegible] niezbędny warunek [illegible], będzie rząd z całą stanowczością przez rząd zabezpieczona.-

Dla [illegible] funkcjonowania sądów niezbędnem jest wydanie odpowiedniej ustawy o uposażeniu sędziów, którą to ustawę rząd w najbliższym czasie postara się ostatecznie opracować i wnieść do Sejmu. Niezależność sędziowska, dotycząca przedewszystkiem [illegible] kraju naszym obowiązuje system kwalifikacyjny [illegible] i w znacznej części [illegible] niezgodnie w niektórych częściach swojego [illegible] przyśpieszenia usprawnienia spraw, jak również ujednostajnienia obowiązujących [illegible] kryminalnych i cywilnych kodeksów oraz uproszczenie [illegible] postępowania sądowego. W tym celu rząd zamierza powołać specjalną komisję, do której też zostanie zaproszony [illegible]. Dla kodyfikowania już wydanych ustaw rząd stworzy odpowiedni organ.-

D y s k u s j a   n a d   d e k l a r a c j ą   G a b i n e t u   M i n i s t r ó w . - P o s i e d z e n i e   S e j m u   23   c z e r w c a .-

"Dzień Kowieński" Nr 138 z dnia 27 czerwca 1926 r.:

Dyskusję rozpoczyna mówca bloku chrześc.demokr. pos. Krupavičius /ch.d./, poświęcając [illegible] krytyce oświadczenie swego stronnictwa w odpowiedzi na deklarację nowego rządu. Określiwszy ją na wstępie jako "pustą", nie zawierającą nic wyraźnego, nic konkretnego, oświadczenie [illegible] poddaje krytyce poszczególne ustępy deklaracji /mowa ta podana osobno/.-

Następnie występuje przywódca jednego z odłamów "postępowego" bloku pos. Ambrozajtis /d.l./. On naturalnie również jest przeciwny deklaracji. Przemowę swą prawie całkowicie poświęca wyciągom z przeszłości socjalnej demokracji. Z kolei zabiera głos b. premjer pos. Slezevičius /l.n.d./, który porównując swe metody rządzenia z metodami swego następcy nie widzi w nich żadnej różnicy: i dawni i obecni rządcy kraju posługują się [illegible] przesadzeniem w więzieniu, zwalnianiem urzędników i tp. Ponadto obszukuje się on w deklaracji [illegible] wypowiada jest się, rzecz prosta, za odrzuceniem jej. Mowy trzech filarów rozpadającego się coraz bardziej bloku chrz.dem. zajmują całe posiedzenie.-

Na następnem posiedzeniu o godz. 7 pierwszy zabiera głos pos. Waldemaras /nar./, którego mowa trwa z górą dwie godziny bez przerwy.

Pos. Waldemaras zaznacza, że zasadniczo jeszcze mówić coś określonego o deklaracji rządu - zarysowane są nowe drogi - ale niewiadomo jak zamierzają być wykonane.-

To że nowa koalicja składa się z rozmaitych elementów nie jest rzeczą straszną, o ile tylko będzie wykonywany wspólny program przy wcielaniu w życie nowego porządku rzeczy.-

Socjaliści nie są wrogami państwa. Socjaliści pierwsi nie protestowali przeciwko projektowi [illegible].-

Nie można wrogo odnosić się do narodowych mniejszości. Żądania kulturalne Polaków mogą być zaspokojone na podstawie konstytucji.-

W dziedzinie polityki zagranicznej Litwa do niedawna siedziała na ławie oskarżonych wobec Ligi Narodów.

Od [illegible] to skończyło się, tem że stała się ona portem dla polskiego [illegible] /?/.-

Były momenty,kiedy Wilno mogło być uzyskane - ale nic w tym kierunku nie zrobiono.-

W dziedzinie polityki wewnętrznej należy ukrócić samowolę administracji.-

Dawni ministrowie finansów nie znali podstaw politycznej ekonomji.-

Religja nie może być środkiem do przeprowadzania celów politycznych.-

Widząc chęci naprawy błędów poprzedników prof.Woldemaras zapowiada jednak w stosunku do nowego rządu zajęcie pozycji wyczekującej.-

Ze względu nato,iż przemówienie to obfitowało w ciekawe monety,niektóre z najbardziej znamiennych ustępów podamy osobno.-

Następnie zabiera głos pos.M i k s z y s /uk.s./Mowa pos.Mikszysa zwrócona jest przeciwko mniejszościom narodowym. Mówca występuje przeciwko wprowadzaniu w życie konwencji Kłajpedzkiej,gdy Litwini są prześladowani w Kłajpedzie.Jest to sprzedawaniem interesów Litwy.

Mniejszościom zarzuca mówca,że nie przyjmowały udziału w życiu państwowem za poprzedniego rządu i ostrzega,że ponieważ w życiu kraju odegrywają zwykle polityczną rolę miasta - a mniejszości zgrupowane są w miastach,więc polityka rządu prowadzi do hegemonji mniejszości w kraju.Występuje dalej przeciwko polityce gospodarczej - w szczególności przeciwko pozbawianiu włościan drzewa z lasu.-

Uważa,że zapowiedź ustanowienia przy Ministerstwie Finansów przedstawicielstwa od ludności jest zbędnem wobec istnienia Izby handlowo-przemysłowej.-

Wyraża obawy co do trwałości lita przy nowej polityce rządu.-

W dalszym ciągu przemawiają dwaj przedstawiciele frakcji niemiecko-kłajpedzkiej posłowie M i l b r e c h t i G r a b o w . Ten ostatni mówi po niemiecku, co wywołuje hałas na ławach prawicowej opozycji.Frakcja niemiecko-kłajpedzka popprze rząd,gdyż pragnie solidarnie pracować dlatego,by Republika Litewska była zdrową i mocną.Życzenia ich są zgodne z konwencją Kłajpedzką i deklaracją o mniejszościach.-/oklaski na lewicy/.-

Dalej występuje znowu trójca "krikszczioniów" pos.R a d z e w i c z u s /d.f./,pos.S z m u ł k s z t i s /ch.d./, i pos. M a s i l u n a s /ch.d./.-

Pierwszy z nichw zarzuca deklaracji brak ustępu o polepszeniu bytu robotników,drugi w obszernej bardzo przemowie,poddaje krytyce szczególnie politykę oświatową nowego rządu,trzeci wykazuje braki deklaracji w dziedzinie skarbowości.-

W imieniu frakcji socjaldemokratycznej przemawia wicemarszałek Sejmu inżKajryx K a j r y s .Życzy on rządowi",wykonał nakreślony w deklaracji plan pracy.Czyniąc uwagi do poszczególnych punktów deklaracji mówca m.in.zaznacza,iż Wilna nie można odzyskać siłą,a tylko drogą pokojową przez danie możności wypowiedzenia się samej ludności.Naogół Litwa niczego nie może dokonać z pomocą sił zbrojnych:nie potrafi ona nawet się obronić. Bezpieczeństwo Litwy należy zapewnić przez podniesienie w kraju kultury i oświaty i zapewnienie jejx sympatji światowej demokracji.-

Przywódca frakcji żydowskiej pos. R o b i n z o n wypowiada się za udzieleniem rządowi zaufania.Żydzi uważają program Gabinetu za pożyteczny dla państwa.Żądają oni jedynie wykonywania Konstytucji.-

Dłuższą przemowę wygłasza dalej pos. T o l u s z y s /lud/.Zdaniem jego deklaracja robi dobre wrażenie.Zarzuty prawicy noszą charakter agitacyjny.Co do mniejszości narodowych,to nie żądają one przywilejów,których im też się nie udziela.-

Wobe późnej godziny czas przemówień ogranicza się do 10 minut.

W imieniu frakcji polskiej zabiera głos pos. B u d z y ń s k i,przemowę którego zamieścimy oddzielnie.-

W dalszym ciągu przemawiają pos. K u z m i n s k a s /lud/,P l e c z k a j t i s /s.d./ i K a r w i a l i s /ch.d./ który oświadcza, że chciał poddać krytyce politykę finansową

rządu,lecz zrzeka się głosu z powodu zmniejszenia czasu przemówień,wyrażając przez to protest przeciwko tego rodzaju zarządzeniom krępującym posłów.-

Dyskusja zakończona.W sprawie motywów głosowania przemawiają trzej reprezentanci potrójnego przymierza,posłowie D a g i a l i s /u.s./,S z m u ł k s z t i s /ch.d./ i A m b r o z a j t i s /d.f./ oświadczając,iż frakcje ich nie mogą wyrazić nowemu rządowi zaufania.-

W głosowaniu o wschodzie słońca Gabinet p.Sleżewiczusa otrzymał votum zaufania 47 głosami przeciwko 21.- Partja Rolników /Ukininku Partja/ i Tautinincy /Smetona/ wstrzymały się od głosowania.-

P o s i e d z e n i a S e j m u z dn. 22 i 25 c z e r w c a 1926 r o k u.- U s t a w a o a m n e s t j i.-

"Dzień Kowieński" Nr.138 z dnia 27/VI.1926 r.-

W ciągu ostatniego tygodnia Sejm pracował nadzwyczaj intensywnie,posiedzenia odbywały się prawie codziennie,parę razy były wyznaczone posiedzenia wieczorne,przyczem ze środy na czwartek Sejm obradował przez całą noc.Głównym przedmiotem obrad oprócz dyskusji nad deklaracją Gabinetu Ministrów,jaka trwała przez całą środę i następną noc,była ustawa o amnestji.Projekt tej ustawy został wniesiony przez frakcję socjaldemokratyczną jeszcze w pierwszych dniach sesji nowego Sejmu.Rozważanie jednak w komisji prawno-redakcyjnej zajęło tak wiele czasu,iż dopiero we wtorek 22 czerwca wszedł on pod obrady Sejmu,gdzie również wywołał bardzo żywą dyskusję,podczas której zaznaczyła się różnica zdań wśród obecnej większości:niektórzy z ludowców nie popierali w niektórych drobnych zresztą szczegółach stanowiska swej frakcji,głosując wspólnie z blokiem chrz.dem.W społeczeństwie ustawa ta obudziła zrozumiałe zaimteresowanie: obrady odbywały się stale przy wypełnionych szczelnie miejscach dla publiczności.-

x x
x

Po otwarciu posiedzenia wtorkowego 22.VI.nowoprzybyły w miejsce Prezydenta Griniusa pos.B a c e w i c z u s /lud/ składa przyrzeczenie,poczem pos.P u r e n a s o w a /s.d./referuje projekt ustawy o amnestji.-

Podczas rozważania tego projektu w komisji zaznaczyła się różnica zdań:mniejszość komisji uważała,iż naogół nie należy go przyjmować,jednakże większość była zdania przeciwnego, wniosła ona jednak do projektu socjaldemokratów tak wiele poprawek,iż został stworzony zupełnie nowy projekt.-

W dyskusji zabierają kolejno głos trzej członkowie bloku chrz.dem.posłowie K a r o b l i s /u.s./,M i l c z u s /d.f./ i R a u l i n a j t i s /d.f./.-

Uważają oni,że projekt ustawy o amnestji jest nie do przyjęcia,ponieważ zasadniczo nie ma powodu do udzielania amnestji,gdyż wybory do Sejmu nie są wypadkiem nadzwyczajnym,lecz zjawiskiem w demokratycznych państwach zupełnie normalnem.Pozatem poddają oni krytyce samą redakcję projektu.-

Pos. F i n k e l s z t e j n /fr.żyd./ jest zdania, iż zwycięstwo demokratycznego odłamu przy wyborach do Sejmu jest dostatecznym powodem do udzielania amnestji.Nowy Sejm musi naprawić krzywdy uczynione ~~xx~~ przez dawnych władców:Skoro stan wojenny został zniesiony,należy zwolnić od kary tych,którzy dzięki niemu siedzą obecnie w więzieniach.

Po przemówieniu pos.Finkelsztejna zostaje zarządzona przerwa pod której następuje odczytanie deklaracji Gabinetu Ministrów.

Ta część posiedzenia nosi uroczysty ~~xxxxxxx~~ charakter lożę Gabinetu Ministrów zajmują członkowie dawnego rządu,obecni są posłowie zagraniczni,tłumy publiczności.Deklaracja zostaje przyjęta rzęsistemi oklaskami nowej większości,poczem Sejm przyjmuje wniosek pos.Krupawiczusa od odroczeniu do następnego posiedzenia - dyskusji nad deklaracją.-

rządu, lecz szybko nie zdoła z porządku dziennego sprawę zdjąć [illegible] przeciwko temu to protest przeciw [illegible] pod [illegible] tylko [illegible] zasto-

Dyskusja [illegible] W zamknięciu [illegible] rząd przez [illegible] socjal [illegible] p. [illegible] a / Ch.d. / i p. [illegible] / Ch.d. / i [illegible] posłowie [illegible] nowego [illegible]

W [illegible] sprzeciwia się Gabinet p. [illegible] z [illegible] sami [illegible] Partja [illegible] / [illegible]

P o s i e d z e n i a S e j m u z d n . 22. i 23 c z e r w - c a 1926 r o k u . - U s t a w a o a m n e s t j i .

"Dziś Kori ośki" Nr. 136 z dnia 27/VI.1926 r.-

W czasie ostatniego tygodnia Sejm pracował nadzwyczaj intensywnie, posiedzenia odbywały się prawie codziennie, parę razy były wyznaczone posiedzenia nocne [illegible] dnia dwa posiedzenia [illegible] Sejm [illegible] obrad [illegible] poprzez dyskusji nad deklaracją Gabinetu Ministrów, jak i [illegible] także [illegible] ustawa o amnestji. Projekt ustawy został [illegible] socjal [illegible] przez frakcję socjaldemokratyczną [illegible] w [illegible] dalszych [illegible] jednak na [illegible] pracy [illegible] tak wiele czasu, iż dopiero we wtorek 22 czerwca [illegible] Sejmu [illegible] dyskusja, podczas której [illegible] posłów [illegible] w [illegible] frakcji [illegible] w [illegible] ustawa [illegible] [illegible] mości.-

x x

x

Po otwarciu posiedzenia wtorkowego 22./VI. nowoprzybyły w miejsce Prezydenta Grünitza pos. B a c e w i c z / [illegible] / [illegible] pos. P a r e n d z o w s / s.d. / zgłosił projekt ustawy o amnestji.-

Podczas poprzedniego projektu w komisji [illegible] różnica zdań [illegible] komisji [illegible] przeciwnego [illegible] projekt socjaldemokratów tak wiele poprawek [illegible] nowy projekt.-

W [illegible] czerwca [illegible] blok [illegible] / u.s. / [illegible] / a.s. / [illegible] / [illegible] projekt ustawy o amnestji [illegible] z porządku [illegible] [illegible] nowy [illegible] projektu.-

Pan [illegible] / Ch.d. / jest zdania [illegible] wyborach do Sejmu [illegible] powodem do udzielenia amnestji [illegible] [illegible] którym [illegible] przedtem [illegible] [illegible]

Po przemówieniu pos. [illegible] na przemowę pod-którego [illegible] odczytanie deklaracji Gabinetu Ministrów.-

Po czasie posiedzenia [illegible] Gabinetu Ministrów [illegible] publicznej. Deklaracja [illegible] przez [illegible] pos. Krup [illegible] dyskusji nad deklaracją.-

Wobec tego wszczyna się ponownie dyskusja nad projektem ustawy o amnestji,w której przed końcem posiedzenia zabierają głos tylko dwaj posłowie W i k o n i s /s.d./ i Z u k a u s k a s /s.d./ przemając za przyjęciem ustawy.-

x

Po wznowieniu posiedzenia z następnych mówców obu obozów szerzej rozwija zasady projektu zmienionego przez komisję prawniczą pos.T o l u s z y s /lud./.-

Zasady projektu amnestji w redakcji komisji.-

1.Amnestja nie rozciąga się na kryminalistów,stanowisko to frakcja /mówcy/ będzie popierała.Stanowisko takie znajduje swe uzasadnienie w naogół słabej w naszym kraju represji karnej.Wobec tego nie może być mowy o rozciąganiu amnestji na złodziei i zabójców.Gdy pod tym względem porównamy projekt z poprzedniemi amnestjami,musimy stwierdzić,iż jest on węższym,albowiem tamte były powszechnemi,a przestępcom kryminalnym darowywały 1/3 a nawet 2/3 kary.Obecna amnestja darowuje karę tylko za przekroczenia,czyli za przestępstwa zagrożone karą aresztu lub grzywny.-

2.W odniesieniu do wojskowych obecna amnestja ma być szerszą od pierwszej,a węższą od drugiej.Uzasadnia się tem,że wojskowi ulegli surowym represjom dzięki właśnie stanowi wojennemu.-

3.Przestępcy polityczni będą podlegali amnestji za wyjątkiem winnych zdrady stanu.-

4.Przestępstwa przeciwko spokojowi publicznemu.Represje tego rodzaju były szeroko stosowane przez b.rząd w stosunku do swych przeciwników politycznych.Te przestępstwa winny podlegać amnestji,ponieważ były wywołane w większości wypadków przez nietakt administracji.Należy wyszkolić ją,aby nie stwarzała podłoża dla podobnych wykroczeń.-

5.Kary administracyjne,jak i w amnestjach uprzednich mają być darowane.-

Przy głosowaniu za przyjęciem i rozważeniem ustawy amnestyjnej oddali swe głosy: v.l., s.d. tautininkai,ukin.partija i mniejszości narodowe.Przeciw - blok chrześćjańskiej demokracji za wyjątkiem posłanki Ładygowej /k.d./.-

40 głosami przeciwko 15 ustawa amnestyjna została przyjęta w I czytaniu,a na wniosek referenta po dyskusji i w II czytaniu.-

P o s i e d z e n i e S e j m u z d n i a 30 c z e r w c a 1926 r.- U s t a w a o g ł ó w n y m u r z ę d z i e u b e z p i e c z e n i a s p o ł e c z n e g o. P o n o w n e w y b o r y P r e z y d j u m S e j m u.-

"Dzień Kowieński" Nr.140 z dnia 1 lipca 1926 r.-

Statut Sejmu przewiduje, iż obierane przy rozpoczęciu sesji Prezydjum ma charakter prowizoryczny i urzęduje tylko w ciągu czterech tygodni,poczem następują wybory nowego Prezydjum na cały przeciąg trwania danej sesji Sejmu.

Obiór stałego Prezydjum na bieżącą sesję parlamentarną był właśnie pierwszym punktem na porządku dziennym wtorkowego posiedzenia.-

Sprawa ta już od dłuższego czasu była żywo komentowana w kuluarach sejmowych.Sądzono,że ludowcy, z których stronnictwa wyszedł Prezydent dr.Grinius,ustąpią najwyższe w Republice po Prezydencie stanowisko Marszałka Sejmu przedstawicielowi jakiejkolwiek innej grupy.Wymieniono nawet dwie kandydatury:pos.Kajrysa,dotychczasowego wicemarszałka,jako przywódcy najliczniejszej po ludowcach frakcji socjaldemokratycznej,oraz pierwszego Prezydenta pos.Smetony,którego kandydatura mogła obok większości rządzącej zyskać również poparcie prawicowych grup opozycyjnych.-

Wobec tego wszystkiego sejm zmuszony ewakuuje się naprzód ... ustawy o amnestji, o którym przed końcem posiedzenia ... tylko dwaj posłowie W i s k o n t a s /s.d./ i Ż u k a s /s.d./ przemawiali za przyjęciem ustawy.-

Po wznowieniu posiedzenia z mistrzowych mówców aby ... zów szóstej, rezygnuje zasady projektu zmienionego przez Komisję Prawniczą posła B i u z a s a /lud./.-

Zasady projektu amnestji w redakcji Komisji:

1. Amnestja nie rozciąga się na kryminalistów, ... tak że frakcja /mowy/ będzie pomieszczona. Stanowisko ... i w ... w naszej słabości w naszym kraju ... ej. Wobec tego nie może być mowy o rozszerzaniu amnestji dalej i zabójców. Gdy posłowie z lewej porównywali projekt z poprzednimi amnestjami, ustawy stwierdził, iż jest on ważnym, albowiem tamte były poprzednimi, a przestępcom kryminalnym darowywały 1/3 a nawet 2/3 kary. Obecna amnestja daruje karę tylko za przestępstwa, czyli za przestępstwa zagrożone karą aresztu lub grzywny.-

2. W odniesieniu do wojskowych ... amnestja ma być szersza niż poprzednia, a ważna od druga ... żołnierze ... uległ surowym represjom dalej ... tego nowego ...nemu.-

3. Przestępcy polityczni będą podlegali amnestji za wyjątkiem winnych zdrady stanu.-

4. Przestępstwa przemytnika szkodzą publicznemu. Kopuje się zarówno rozkazu były szeroko stosowane przez ... w stosunku do swych przeciwników politycznych. Te przestępstwa winny podlegać amnestji, ponieważ były wywołane w większości wypadków przez nietakt administracji. Należy uszkodzić ją, aby nie stanowiła podłoża dla nadobowych wykroczeń.-

5. Kary administracyjne, jak i w amnestjach uprzednich mają być darowane.-

Przy głosowaniu za przyjęciem i rozważeniem ustawy amnestyjnej oddali swe głosy: v.l., s.d., kwadry, ... i mniejszości narodowe. Przeciw - blok chrześcijański głosowali ... z wyjątkiem posłanki Sadyrowej /k.d./.-

40 głosami przeciwko 15 ustawa amnestyjna została przyjęta w I czytaniu, a na wniosek referenta po dwakroć i w II czytaniu.-

P o s i e d z e n i e   S e j m u   z   d n i a   30   c z e r w c a 1926 r.- U s t a w a   o   g ł ó w n y m   u r z ę d z i e   u b e z p i e c z e n i a   s p o ł e c z n e g o , P o n o w n e   w y b o r y   P r e z y d j u m   S e j m u.-

"Dziennik Kowieński" Nr.140 z dnia 1 lipca 1926 r.-

Statut Sejmu przewiduje, iż obierane przy rozpoczęciu sesji Prezydjum ma charakter prowizoryczny i urzęduje tylko w ciągu czterech tygodni, poczem następują wybory nowego Prezydjum na cały przeciąg trwania danej sesji Sejmu.

Obiór stałego Prezydjum na bieżącą sesję parlamentarną był właśnie pierwszym punktem na porządku dziennym wtorkowego posiedzenia.-

Sprawa ta już od dłuższego czasu była żywo komentowana w kuluarach sejmowych. Sądzono, że ludowcy, z których stronnictwa wyszedł Prezydent dr. Grinius, ustąpią najwyższe w Republice po Prezydencie stanowisko Marszałka Sejmu przedstawicielowi jakiejkolwiek innej grupy. Wymieniono nawet dwie kandydatury: pos. Kairysa, dotychczasowego wicemarszałka, jako przywódcy najliczniejszej po ludowcach frakcji socjaldemokratycznej, oraz pierwszego Prezydenta pos. Smetony, którego kandydatura mogła obok większości rządzącej zyskać również poparcie prawicowych grup opozycyjnych.-

Ustalenie jednak składu nowego Prezydjum nie jest rzeczą łatwą:narady frakcyjne i międzyfrakcyjne w tej sprawie,które się przeciągnęły bardzo długo,powodując opóźnienie w rozpoczęciu posiedzenia,nie dały widocznie pożadanych wyników,gdyż otwierając posiedzenie Marszałek wniósł,by trzeci punkt porządku przenieść na pierwszy i w ten sposób odroczyć wybory Prezydjum do drugiej części posiedzenia.-

Jakoż wpływają one po przerwie na porządek dzienny, przyczem wynik ich sprawia gorzki zawód wszystkim,oczekującym znacznych zmian w składzie Prezydjum.-

x

Marszałek otwiera posiedzenie o godz.9 min.45 z godzinnem prawie opóźnieniem,wnosząc by wybory Prezydjum przenieść na drugi punkt porządku dziennego.-

Po przyjęciu wniosku Marszałka pod obrady wchodzi wniesiony przez socjaldemokratów projekt zmiany.

ustawy o głównym urzędzie ubezpieczeniowym społecznego

Referent pos.Epsztejn /s.d./kreśli w krótkich słowach istotę zmiany:zamiast dwuch przedstawicieli Ministerstwa Spraw Wewnętrznych do Zarządu ma wchodzić jeden tylko przedstawiciel oraz jeden od lekarzy biorących udział w kasach chorych.Pozatem projekt przewiduje skreślenie paragrafu,głoszącego,iż do zarządu nie mogą być obierane osoby,będące pod śledztwem,pozostawiając zastrzeżenie to względem osób znajdujących się w więzieniach Naogół zaś zmiana ustawy rozszerza wpływy lekarzy na Zarząd.

W dyskusji zabierają głos wyłącznie przedstawiciele opozycji,posłowie G w i l d i s k i s o w a /ch.d./, B i s t r a s /ch.d./, R a d z e w i c z u s /d.f./ i Ł a d y g o w a /ch.d./ wskazując przedewszystkiem na przedwczesność wprowadzenia zmian do ustawy,która dopiero w maju b.r. została przyjęta i nie jest jeszcze wprowadzona w życie.Pozatem poddają oni krytyce sam projekt,opowiadając się za jego odrzuceniem.-

Po powtórnej przemowie referenta projekt zostaje przyjęty w I czytaniu,poczem Sejm przystępuje do rozważania projektu w II czytaniu.-

Po przyjęciu zmiany ustawy w II czytaniu zostaje zarządzona półgodzinna przerwa,po której na porządek dzienny wchodzą

Wybory Prezydjum.-

Na kandydatów na stanowisko Marszałka zostają wystawieni pos.Staugajtis /lud/ i pos.Krupaviczus /ch.d./,przyczem ten ostatni cofnął swą kandydaturę.-

W głosowaniu ponownie zostają wybrani:
na Marszałka - Dr.Jan STAUGAJTIS /lud/,
I wicemarszałek - S.KAJRYS /s.d./
II wicemarszałek - ks.STEPONAWICZUS
I Sekretarz - pos.KINDER /niemiec od mniejszości/.-

Na II Sekretarza wystawiono kandydatury pos.Mikszysa /uk.saj./ i pos.Zygielisa /lud/.Pierwszy jednak zrzeka się swej kandydatury,drugi jest nieobecny.-Wobec tego sprawa wyborów II sekretarza,jak i pierwszym razem,utknęła na martwym punkcie i zostaje przeniesiona na następne posiedzenie.

Następny punkt porządku dziennego - III czytanie ustawy prasowej nie dochodzi do skutku wobec nieprzygotowania projektu przez odnośną komisję i posiedzenie na tem zostaje zamknięte.Następne w piątek 2 lipca o godz.9 rano.Na porządku dziennym 1/wybory II sekretarza Sejmu,2/III czytanie ustawy prasowej,3/ III czytanie ustawy o zebraniach, 4/ zmiana ustawy o wynagrodzeniu Prezydenta Republiki i 5/III czytanie ustawy o amnestji.-

"Memeler Dampfboot" o programie nowego rzadu litewskiego.-

"Memeler Dampfboot" w Nr.145 z d.24/VI.r.b. zamieszcza p.t.:"Sonnenwende"/Przesilenie dnia z noca/,ocenę programu rzadu Sleżewiczusa w zestawieniu z działalnościa poprzedniego gabinetu chadeckiego.Streszczenie.-

W obliczu dziedzictwa,jakie dawny rzad pozostawia, dziwić się należy odwadze,z która nowi ministrowie przystepuja do swych ciężkich zadań.Znajduja oni bowiem nietylko puste kasy,jak w swoim czasie dyrektorjat Simonajtisa,lecz także życie gospodarcze doprowadzone do zupełnego niemal zastoju.Jeszcze w ostatniej chwili ludzie z rzadu chadeckiego uczynili wszystko ażeby nastepcom swym zostawić możliwie najwiecej trudności. Wystarczy jedynie przypomnieć o stworzeniu prowincji kościelnej z arcybiskupem,4 biskupami i 48 dziekanami,co kosztowałoby Litwę w przybliżeniu 6 mili.lit. i co jednocześnie zadałoby ponowny ciężki cios autonomji Kłajpedzkiej.Wogóle Kłajpeda doznała ze strony rzadu "krikszczioniów" postepowania,któreby nigdy pomimo czestokroć okazywanej przez Kłajpedzian w stosunku do swego suwerena lojalności nie doprowadziło do pożadanej współpracy i współżycia bez tarć.Zrozumiałę jest wiec samo przez się rzecza,że Kłajpedzianie oczekuja od nowego rzadu naprawy swego autonomicznego stosunku do państwa,już chociażby dlatego,iż w nowym rzadzie panuje świeży demokratyczny duch i członkami rzadu sa ludzie,którzy staja przed narodem czyści i nieuprzedzeni,wreszcie których szef raz już,jako premjer okazał,że umie kierować losem państwa ... Tego rodzaju refleksje skłoniły też posłów kłajpedzkich i frakcję sejmowa mniejszości narodowych do do głosowania reka w reka z partjami rzadowemi.-

Po pochlebnej wzmiance o energji nowego premjera i rzadu "Mem.Dampfboot" dalej atakuje rzad dawny,który "był niczem innem jak tylko podniesiona do najwyższej potegi kontynuacja samowoli carskiej" i dla którego "rozjatrzanie szowinistycznych nastrojów całej ludności było wszystkiem,zaś pielegnowanie życia społecznego,kultura,popieranie życia gospodarczego i t.d. było niczem".-

Wreszcie kieruje "Mem.Dampfboot" pod adresem nowego rzadu słowa nastepujace:"Bedzie odtad inadzej,skoro dalszy ciag nowej ery rzadów w Litwie wykaże to,co przyrzeka poczatek.. Trzeba tylko energicznie zerwać z dotychczasowym regimem korupcji politycznej i gospodarczej" Co zaś do losów Kłajpedy to "skoro załatwienie kwestji kłajpedzkiej tchnie w deklaracji rzadu tymsamym duchem,który ożywia dotychczasowe wywody nowego premjera,zwłaszcza w zakresie polityki zagranicznej,w takim razie powinniśmy od nowego rzadu oczekiwać,że przeprowadzi on konwencję kłajpedzką zgodnie z jej duchem i naprawi błędy dawnego rzadu..."Złote sa słowa nowego premjera,wygłoszone w Sejmie 23 czerwca r.b. /podczas odczytywania deklaracji/:"Wykorzystanie przewagi chwilowej jest równoznaczne z zakłóceniem ładu międzynarodowego"... O ile nowy rzad bedzie prowadził polityke zagraniczna według wykreślonych powyżej wytycznych,w takim razie Litwa może sie pod znakiem nowej ery powodzenia spodziewać".-

Piaty Zjazd Zwiazku Strzeleckiego /Szaulisów/ .-

"Lietuvos Žinios" w NN.138,139 i 140 podaja p.t.:"Piaty Zjazd Szaulisów" nastepujace sprawozdanie:

Piaty ogólny Zjazd Szaulisów rozpoczał się 17/VI i trwał trzy dni.Podczas dyskusyj ujawniono w działalności do-

"M e m e l e r D a m p f b o o t" o p r o g r a m i e n o w e g o r z ą d u l i t e w s k i e g o.-

"Memeler Dampfboot" w Nr.45 z d.24/II r.b. zamieszcza p.t. "Programmrede"/Przemówienie [illegible]/ ocenę programu rządu litewskiego w zestawieniu z działalnością poprzedniego gabinetu [illegible] Streszczenie:-

W obliczu dziedzictwa, jakie dawny rząd pozostawia, dziwić się nie należy obawie, z którą nowi ministrowie przystępują do swych ciężkich zadań. [illegible] nie tylko [illegible], jak w swoim czasie dyrektoriat Simonaitisa, lecz także [illegible] gospodarczą doprowadzoną do zupełnego niemal zastoju. [illegible] ostatniej chwili ludzie z rządu chadeckiego [illegible] wszystko, [illegible] swym zostawić możliwie najwięcej trudności. Wystarczy jedynie przypomnieć o utworzeniu prowincji kościelnej z arcybiskupem, 4 biskupami i 40 dziekanami, co kosztować będzie Litwę w przybliżeniu 6 mill. lit. [illegible]

[illegible]

Po [illegible] o energii nowego premiera rządu "Mem.Dampfboot" [illegible]

[illegible]

Wreszcie [illegible] "Mem.Dampfboot" pod adresem nowego rządu [illegible]

[illegible] -

P i ą t y Z j a z d Z w i ą z k u S t r z e l e c k i e g o /S z a u l i s ó w/.-

"Lietuvos Žinios" w Nr.138, 139 i 140 podaje p.t. "Piąty Zjazd Szaulisów" następujące sprawozdanie:

Piąty ogólny Zjazd Szaulisów rozpoczął się 17/VII [illegible]
[illegible]

tychczasowego Centralnego Zarzadu Zwiazku Szaulisów nadużycia. Wieksza cześć bowiem sum pieniężnych, przeznaczonych na potrzeby kulturalne i wyszkolenie wojskowe Zwiazku, została przez Zarzad zużyta na inne, zwyczajne potrzeby. Zarzad nie prowadził pozatem ścisłej rachunkowości i byłych kierowników swej sekcji gospodarczej nie pociagnał do odpowiedzialności sadowej. Budżet Zwiazku na 1926 r. uchwalony w wysokości 266.307 lit. 79 cent. wykazuje już niedobór na sume około 55.000 lit. Organ Zwiazku "Trimitas" redagowany był nieudolnie, czego rezultatem jest około 73.000 lt deficytu.

Do nowego Zarzadu Centralnego Zwiazku Szaulisów wybrano nastepujace osoby: Daukantas, Putviskas, Kreve-Mickieviczius, Skipitis, Lebertas /Kłajpedzianin/, dr. Staugajtis, art. Zmujdzinaviczius, prof. Leonas, mjr. rezerwy Luseckas, inż. Grajauskas, Vailionis i Marcinkeviczius. Do komisji kontrolnej weszli: Ralys, Mikelkeviczius i Bielunas. Do Najwyższego Sadu honorowego weszli: A. Smetona, gen. Bulota i Z. Toliuszys.-

Jednym z ciekawszych momentów Zjazdu było przemówienie premjera nowego rzadu M. Sleżewiczusa - odbiegajace bardzo daleko od przemówień wygłaszanych dotychczas na zjazdach szaulisów, jak też od charakteru ich działalności. Przemówienie to jest znaczacym signum temporis. Zamieszczamy je poniżej.-

Mowa Prezesa Ministrów na piatym Zjeździe Zwiazku Strzeleckiego /Szalisów/.-

"Dzień Kowieński" Nr.133 z dn.20/VI.r.b.

Na wstepie p. Prezes Ministrów zaznaczył, iż tem przyjemniej jest mu powitać ten zjazd Strzelców, iż sam on należał do Zwiazku Strzeleckiego w najcięższych i w najbardziej niebezpiecznych dla państwa chwilach. Obecnie, ciagnał dalej p. Premjer, kiedy nie grozi nam takie namacalne niebezpieczeństwo, musimy pracować głównie wewnątrz kraju, wzmacniajac jego podstawy. W dalszym ciagu p. Premjer nawoływał strzelców, by uczyli sie nietylko władać bronia, lecz również szanować prawo, cenić i bronić Konstytucję Republiki oraz uszanować obce zdanie, obce przekonania, umieć za podstawe wszystkich czynów brać zasady demokratyczne, gdy każdy obywatel Litwy bedzie sie czuł gospodarzem w swoim kraju, gdy wszyscy beda równi wobec prawa i nie bedzie w państwie ani synów, ani pasierbów, wtedy tylko państwo nasze bedzie mocne, bedzie żyło w jedności, wszystkich obywateli bedzie łaczyło wspólne dobro państwa i przyświecała jasna przyszłość naszego kraju.-

Mowę p. Prezesa Ministrów przerywano hucznemi oklaskami, po zakończeniu zaś jej p. Sleżewiczusowi urzadzono burzliwa owację.-

x x
x

Powyższe przemówienie należy podnieść z tem wiekszem uznanie, iż czyny tych, do kogo ono było zwrócone, niezawsze, niestety cechowała toleracja, poszanowanie obcych przekonań oraz duch pokojowości i zgody w stosunku do obywateli innych narodowości, zamieszkałych w kraju. /Przypisek Redakcji "Dnia Kow."/.-

Proces przeciwko t. zw. "grupom robotniczym" i policja polityczna na Litwie.-

"Memeler Dampfboot" w Nr.140 omawiajac znany proces "grupy robotniczej" zakończony uniewinieniem uwiezionych i głośnemi demon-

[illegible] Centralnego Związku Szaulisów nadużycia kasowe, czego rezultatem [illegible] pieniężnych, przeznaczonych na potrzeby [illegible] nie wydawano [illegible] na [illegible] potrzeby. Zarząd nie przedłożył [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] czyli [illegible] odpowiedzialności [illegible]. Budżet Związku na 1926 r. uchwalony w wysokości 266.307 lit, [illegible] już niedobór na sumę około 65.000 lit. Organ Związku [illegible] redagowany był niedbale, czego rezultatem jest około 75.000 lit deficytu.

[illegible] Do nowego Zarządu Centralnego Związku Szaulisów wchodzą następujące osoby: Baukauskas [illegible] [illegible] Statkus, [illegible] [illegible] Do Komisji Kontrolnej weszli: [illegible]. Do Najwyższego Sądu Honorowego weszli: A.Smetona, gen.Żukauskas, [illegible] Toliusis.-

[illegible] z ciekawych momentów Zjazdu było przemówienie premiera naszego rządu p. Sleżewiczusa, odbiegające bardzo daleko od przemówień wygłaszanych dotychczas na zjazdach szaulisów, jak też od charakteru ich działalności. Przemówienie to jest znaczącem signum temporis, przytaczamy je poniżej.-

Mowa Prezesa Ministrów na pierwszym Zjeździe Związku Strzeleckiego /Szaulisów/.-

"Dzień Kowieński" Nr.153 z dn.28/VII.r.b.

Na wstępie p. Prezes Ministrów zaznaczył, iż tak przyjemnie jest mu powitać ten zjazd Strzelców, iż sam on należał do Związku Strzeleckiego w najcięższych i w najbardziej niebezpiecznych dla państwa chwilach. Obecnie, ciągnął dalej p. Premier, kiedy nie grozi nam takie niebezpieczeństwo, musimy pracować głównie wewnątrz kraju, wzmacniając jego podstawy. W dalszym ciągu p. Premier nawoływał strzelców, by czuli się nie tylko władzą bronią, lecz również szanowali prawo, cenili i bronili Konstytucję Republiki oraz uszanować obce zdanie, obce przekonania, umieć za podstawę wszystkich czynów brać zasady demokratyczne, gdy każdy obywatel Litwy bez różnicy czy gospodarzem w swym kraju, [illegible] będą równi wobec prawa i nie będzie w państwie [illegible] synów, ani pasierbów, [illegible] tylko państwo może [illegible] jedności wszystkich obywateli [illegible] wspólne dobro państwa i prawdziwie [illegible] naszego kraju.-

Mowę p. Prezesa Ministrów przerywano kilkakrotnie oklaskami, po zakończeniu zaś jej p. Sleżewiczusowi urządzono burzliwą owację.-

x x x x

Uwaga: Z powyższego przemówienia [illegible] [illegible] z tem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] w stosunku do obywateli innych narodowości, zamieszkałych w kraju. /Przypisek Redakcji "Dnia Kown."/.-

Proces przeciwko t.zw. "grupom robotniczym" i policja polityczna na Litwie.-

"Memeler Dampfboot" w Nr.140 omawia znany proces "grupy robotniczej" zakończony [illegible] [illegible] i [illegible] demon-

stracjami na ulicach Kowna podaje następujące uwagi o organizacji i metodach policji politycznej na Litwie.-

Proces przeciwko t.zw."grupom robotniczym"/Arbeitergruppler/,który zakończył się uniewinnieniem wszystkich oskarżonych,rzucił jaskrawe światło na bezprawną,prowokacyjną działalność policji politycznej na Litwie.Szef policji politycznej Razys,który we wzmiankowanym procesie miał być przesłuchany jako świadek,wolał dla uniknięcia nieprzyjemności wcale się na sąd, pomimo kilkakrotnego wezwania,nie stawić.Przez uzyskanie urlopu, zapewnił sobie Razys ustąpienie bez rozgłosu.Uchodzi bowiem za pewnik,że Razys więcej na swe stanowisko nie wróci,gdyż zbyt się w ostatnim procesie skompromitował.Przyczyna zaś samego procesu była następująca:Podczas wyborów do 2-go Sejmu litewskiego pewna grupa robotnicza wystawiła własną listę i przeprowadziła 5 kandydatów.W rezultacie jednak lista ta została anulowana,zaś osoby,które ją podpisywały,jak również wybrani posłowie zostali,jako komuniści aresztowani i wtrąceni do więzienia. Łącznie uwięziono 93 osoby.Wiele z nich siedziało w areszcie śledczym po 3-4 lata.Wszystkich zaś aresztowanych /w tej liczbie 2 kapłanów i 1 obywatel ziemski/ obwiniało się o przynależność do partji komunistycznej i chęć obalenia istniejącego porządku państwowego.Charakterystyczną przytem jest rzeczą,że niektórzy z oskarżonych przedtem już pociągani byli do odpowiedzialności sądowej z tego samego tytułu i następnie dla braku dowodów zwalniani.Tym razem śledztwo trwało całe trzy lata.Jednakże zebrany materjał obciążający nie wystarczył,aby oskarżonych uznać za winnych.Podczas śledztwa ujawniło się,że policja polityczna na Litwie stosuje przy swej zawodowej pracy,metody zgoła osobliwe i posiada dziwne pojęcie o osobistej wolności obywateli.- Wystarcza więc np:raportu któregokolwiek z agentów politji politycznej,aby swobodnego obywatela bez ważnego powodu,czy jakiegoś punktu oparcia,aresztować jako podejrzanego i na całe lata do więzienia zapakować.Żaden obywatel nie może być pewien swej osobistej wolności.Proces wykazał,iż urzędnicy policji politycznej częstokrotnie przy swych czynnościach powodują się prywatną zemstą.Pozatem odznacza się policja polityczna ignorancja w zakresie tego co jest ustawowo dozwolone,a co jest znów z ustawą sprzeczne.Stąd urzędnicy policji politycznej opierają się przy ściganiu "podejrzanych" osób na gołosłownych pogłoskach względnie dają się powodować wpływami ludzi niepowołanych.Tak np:w ostatnim procesie wielką rolę odegrał list pewnego księdza,który charakteryzował pewnego robotnika jako komunistę.Odbiorca tego listu agent policji politycznej - nie mógł przeciwko wzmiankowanemu robotnikowi wysunąć innego dowodu obciążającego,jak tylko ten list.Wogóle księża zdają się odgrywać niemałą rolę przy policji politycznej,która ścigała nietylko "politycznych podejrzanych" lecz również "bezbożnych" identyfikowanych z komunistami.Ostatnio więc policja polityczna była narzędziem "krikszczioniów" służącem do unieszkodliwiania niewygodnych dla partji ch.d.osób.Prowokacja była przytem jednym z głównych środków policji politycznej.-

Proces ujawnił również jeszcze jedną cechę policji politycznej.Oto zarówno oskarżeni,jak też cały szereg świadków /w tej liczbie lekarz/ zgodnie stwierdzają,że organy policji politycznej i cywilnej,jak również zarząd więzienia okrutnie się z politycznymi więźniami obchodziły,stosując względem tych ostatnich tortury.Jak wiadomo,jednym z warunków wystawionych przez partję socjaldemokratyczną przy wejściu jej przedstawicieli do rządu była jest zniesienie policji politycznej.-

IV - V. ŻYCIE POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH.-

Kowieński Polski Bank Drobnego Kredytu.-

Wywiad 'Dnia Kowieńskiego' z prezesem p.Konstantym Okuliczem.-

historja powstania.-

Konieczność posiadania własnej instytucji kredytowej odczuło polskie społeczeństwo wkrótce po wprowadzeniu stałej waluty w Litwie.Okres inflacyjny marki niemieckiej,a w jeszcze silniejszym stopniu zgubna dla kraju polityka ekonomiczna rządu chrześćjańsko-demokratycznego ogołociły kraj z całego niemal kapitału obrotowego i wywołały stan niezmiernie ciężkiego przesilenia.Jeżeli dodać do tego,iż całokształt polityki gospodarczej partji rządzącej,a zwłaszcza polityka kredytowa,była w najwyższym stopniu nacechowana partyjnością i jawnie wroga przedewszystkiem interesom mniejszości narodowych,zrozumiałem się staje,że dla szerokich mas ludności polskiej stworzenie własnej instytucji kredytowej stało się sprawą w najwyższym stopniu palącą.-

Jako przykład możliwości urzeczywistnienia tego,mieliśmy przed oczami pomyślny rozwój niemieckich banków narodowych w Litwie /Deutsche Genossenschaftbanken/,istniejących już od paru lat.-

W łonie więc pewnych kół polskiego społeczeństwa powstała myśl założenia polskiego banku o charakterze kooperacyjnym i działającego na podstawie normalnej ustawy,istniejącej w Litwie dla instytucji kredytowych tego rodzaju.-

Prace przygotowawcze zajęły jednak sporo czasu i dopiero 15 maja 1925 r. odbyło się Organizacyjne Walne Zebranie Kowieńskiego Polskiego Banku Drobnego Kredytu.-

Stan rozwoju.-

Wbrew przewidywaniom wielu polska młoda zupełnie instytucja potrafiła sobie zdobyć odrazu zaufanie społeczeństwa. Parę cyfr najlepiej to zilustruje.Na dzień 1-go lipca 1925 r. ilość członków Banku wynosiła 153 osoby,kapitał udziałowy - 8.625 litów,a suma wkładów 75.000 litów.W pół roku potem zamknęliśmy pierwszy okres sprawozdawczy na dzień 31 grudnia 1925 roku posiadając już 499 członków z kapitałem udziałowym 56.600 litów,zaś suma wkładów wzrosła do 347 tysięcy litów.Początek roku 1926 zaznaczył się dalszym rozwojem naszego Banku i ostatnie zestawienie stanu rachunków na dzień 1 czerwca 1926 r. wykazuje ilość członków 787,kapitał udziałowy 89.800 litów oraz sumę wkładów przekraczającą pół miljona litów.-

W sprawozdaniu rocznem na dzień 1 stycznia 1926 roku wydane przez Litewski Bank Kooperacyjny i dotyczącem działalności wszystkich 127 banków kooperacyjnych działających w Litwie, polski Bank,pomimo tego, że istniał do tego czasu tylko 7½ miesiecy,stoi na pierwszem miejscu co do wysokości bilansu i sumy wydanych pożyczek.Dowodzi to najlepiej o jego nadzwyczaj szybkim rozwoju.-

Kredyty,udzielane przez Zarząd, są dotychczas prawie bez wyjątku personalne,gwarantowane wekslami,maksymalna wysokość ich jest określona przez ustawę do dziesięciu tysięcy litów na osobę.Wyjątek stanowią instytucje handlowe i przemysłowe oraz stowarzyszenia, które mają prawo korzystać z kredytu do czterdziest tysięcy a nawet wyżej.Co się tyczy terminu na jaki pożyczki się udzielają,to teoretycznie jest krótkoterminowy,na dwa,trzy miesiące,jednak w praktyce prolonguje się prawie zawsze takowe,żądając tylko przy każdorazowej zmianie weksli częściowej amortyzacji długu w wysokości od 10 do 20 procentów.-

IV - W. [illegible]

K o w i e ń s k i   P o l s k i   B a n k   D r o b n e g o   K r e d y t u .-

[illegible] z prezesem p. Konstantym Okuliczem.-

Historia powstania.-

Konieczność posiadania własnej instytucji kredytowej odczuło polskie społeczeństwo wkrótce po unormowaniu stosunków w Litwie. Okres inflacyjny nie przyniósł kapitałów, a w dalszym stopniu zrobiła się kwestia polityka konieczna rządu chrześcijańsko-demokratycznego - wycofała kraj z całego ob[illegible] kapitału obrotowego i wywołały stan niemal całkowitego [illegible]. Jeżeli dodać do tego, iż całokształt polityki gospodarczej partji rządzącej, a zwłaszcza polityka kredytowa, była w najwyższym stopniu nacechowana partyjnością i jaskrawo wroga przedewszystkiem interesom mniejszości narodowych, zrozumiałem się stanie, że dla szerokich mas ludności polskiej stworzenie własnej instytucji kredytowej stało się sprawą w najwyższym stopniu palącą.-

Jako przykład możliwości urzeczywistnienia tego mieliśmy przed oczami pomyślny rozwój niemieckich banków narodowych w Litwie /Deutsche Genossenschaftbanken/, istniejących już od paru lat.-

W końcu więc pierwszych kół polskiego społeczeństwa powstała myśl założenia polskiego banku o charakterze kooperacyjnym i działającego na podstawie normalnej ustawy, istniejącej w Litwie dla instytucji kredytowych tego rodzaju.-

Prace przygotowawcze zajęły jednak sporo czasu i dopiero 13 maja 1925 r. odbyło się Organizacyjne Walne Zebranie Kowieńskiego Polskiego Banku Drobnego Kredytu.-

Stan rozwoju.-

Pomimo przewidywaniom wielu polska młoda zupełnie instytucja potrafiła sobie zdobyć odrazu zaufanie społeczeństwa. Parę cyfr najlepiej to zilustruje. Na dzień 1-go lipca 1925 r. ilość członków Banku wynosiła 153 osoby, kapitał udziałowy 6.525 litów, a suma wkładów 75.000 litów. W pół roku potem zamknięcie sprawozdawczy na dzień 31 grudnia 1925 roku posiadał Bank już 495 członków z kapitałem udziałowym 36.500 litów, zaś suma wkładów wzrosła do 347 tysięcy litów. Początek roku 1926 zaznaczył się zastojem ogólnym na rynku pieniężnym i ostatnie zestawienie stanu rachunków na dzień 1 czerwca 1926 r. wykazuje ilość członków 507, kapitał udziałowy 39.000 litów oraz sumę wkładów przekraczającą pół miljona litów.-

W sprawozdaniu rocznem na dzień 31 grudnia 1925 r. wydanem przez Litewski Bank [illegible] do kooperatywy polskiej wśród [illegible] i [illegible] [illegible] dzialających w Litwie banków kooperacyjnych zajmował [illegible] Bank nasz miejsce [illegible], zaznaczając że jednak [illegible] tylko 7 z nich [illegible] co do wysokości bilansu i sumy wydanych pożyczek. Dowodzi to najlepiej o jego nadzwyczaj szybkim rozwoju.-

Kredyty udzielane przez Zarząd, są dotychczas prawie bez wyjątku personalne, gwarantowane wekslami, maksymalna wysokość ich jest określona przez ustawę do dziesięciu tysięcy litów na osobę. Wyjątek stanowią instytucje handlowe i przemysłowe oraz stowarzyszenia, które mają prawo korzystać z kredytu do [illegible] tysięcy. Należy zaznaczyć, że się terminu na jaki pożyczki się udziela, to teoretycznie jest krótkoterminowy, na dwa, trzy miesiące, jednak w praktyce prolonguje się prawie zawsze takowe, żądając tylko prawie każdorazowej spłaty części długu. Oprocentowanie [illegible] w granicach od 10 do 20 procent.-

---

Politvka kredytowa Banku.-

Kowieński Polski Bank Drobnego Kredytu,jakkolwiek jest instytucja finansowa z natury swoj rzeczy,posiada jednak wybitne piętno społeczne,a to ostatnie wymaga,aby oszczędności społeczeństwa,deponowane w Banku,były zużytkowane w celu przynoszącym jaknajwiększy pożytek temuż społeczeństwu.Powyższego można dokonań jedynie przez pokierowanie tak zwanej polityki kredytowej w ten sposób,aby wydawane kredyty służyły przedewszystkiem ceelom produkcyjnym i przyczyniły się do wzmocnienia warsztatów pracy przedewszystkiem polskiego społeczeństwa na Litwie.Tego jednak Bank samodzielnie, ani wykonać,ani dopilnować nie może,dla tej prostej przyczyny,że niema w większości wypadków możności sprawdzenia,na jakie cele w rzeczywistości są zużyte uchwalane kredyty.-

Podobna kontrola mogłaby być realna w jednym tylko wypadku,a mianowicie, gdyby Bankm mógł ściśle uzgodnić swą działalność z działalnością związków zawodowo-kulturalnych,a w pierwszej linji rolnych.Podobna współpraca dałaby Bankowi z jednej strony realną gwarancję,że wydane kredyty zużyte zostaną na cele rzeczywiście produkcyjne,z drugiej zaś strony podniosłaby ogromnie autorytet i potrzebę zrzeszeń zawodowych.Ścisłe uzgodnienie działalności tych ostatnich z Bankiem dałoby im realna podstawę bytu,zaś poszczególnym członkom takowych bezpośrednia i namacalna korzyść,o którą często głośno i przyznać należy, nieraz naprożno się dopominają.W ten sposób możnaby było dokonać poważnych postępów w kierunku spółdzielczości i w znacznej mierze ulżyć niezmiernie ciężkim warunkom,z któremi zmuszone są borykać się nasze warkształty pracy.

Na wiosnę roku bieżącego,po porozumieniu się z Poniewieskim Oddz.Związku Prod.Rolnych oddał Bank do dyspozycji temu ostatniemu pewna określona sumę,z której Oddział miał prawo czerpać dla udzielania kredytów swym członkom na zakup azotowych nawozów sztucznych,które w składach rolniczych sprzedają się tylko za gotówkę.Kredyty zostały udzielone na termin 6 miesięcy,poczem Pon.Oddz.Zw.Prod.Rolnych sam niemi dysponował,zaś pokrycie wydanych sum w kapitale i procentach w postaci weksli,zaopatrzonych w 2 podpisy przesłał do Banku.-Próba powyższa została tymczasem dokonana na mała skalę,jednak jest nadzieja, że bedzie miarodajna i da materjał do rozszerzenia podobnych operacyj,które uważać należy za najbardziej wskazane dla Banku.-

Wyrazić należy przekonanie, że w miarę rozwoju społeczeństwa polskiego zrozumienie znaczania zrzeszeń wszelkiego rodzaju [illegible] i spółdzielczości działalność Banku nabierać będzie coraz więcej charakteru społecznego i stanie się przez to coraz pożyteczniejsza.-

W każdym razie zwrócić należy uwagę na tę okoliczność, że stopa dyskontowa stosowana w Polskim Banku jest niższa od stopy stosowanej w innych bankach prywatnych w Litwie.Instytucja ma mniejsze wydatki i zadawala się mniejszym zyskiem.-

Zresztą od samego społeczeństwa polskiego zależy obniżenie stopy procentowej.Bank nasz posiada charakter wybitnie społeczny i z tego powodu nie ma na celu dażenia do wysokich zysków.Organizacyjne Walne Zebranie instytucji jasno i wyraźnie to podkreśliło i uchwaliło,aby wypłacana członkom dewidenda nie przewyższała 8%,ewentualna zaś nadwyżka zysków,pozostała po potrąceniu przewidzianych w ustawie odliczeń na kapitał zapasowy i t.d. powinna być użyta na zmniejszenie stopy dyskontowej. Gdyby więc środki obrotowe banku mogły ulec znacznemu zwiększeniu,gdyby np: zamiast pół miljona wkładów Bank posiadał miljon - rezultatem tego byłaby możliwość zmniejszenia stopy dyskontowe,wydatki bowiem Banku nie wzrosły bynajmniej w stosunku proporcjonalnym do wzrostu obrotu.-

Od stopnia zrozumienia przeto ze strony polskiego społeczeństwa własnego interesu zależeć będzie w znacznej mierze większa lub mniejsza wysokość stopy dyskontowej,stosowanej przez Bank.-

Rola Banku w życiu gospodarczym.-

Wracając teraz do sprawy otrzymania realnej korzyści z kredytów przy stosowanej normie procentowej,to stwierdzić należy co następuje:w dziedzinie wahania się cen większości produktów rolnych daje się w Litwie zauważyć zjawisko zupełnie anormalne.-

Nie zważając na stałe i coroczne zmniejszanie się produkcji krajowej,wypływającej głównie z charakteru rządowej polityki rolnej daje się zauważyć w okresie ściągania podatków na litewskim rynku rolnym niezwykła podaż prodkutów,a głównie zboża.Wynikuje się z tego znaczny spadek cen,który trwa niemal przez cały czas okresu zimowego.Dopiero pod wiosnę, gdy jasnem się staje,że zboża w kraju brak,wówczas i ceny w szybkiem tempie się podnoszą,dopóty,dopóki owa zwyżkę nie zahamuje import zboża zagranicznego.Jednak różnica cen płaconych w zimie i na wiosnę za te same produkty bywa ogromna.Naprzykład w tym roku,chociaż wprost wyjątkowym co do pomyślnego zbioru ozimin,różnica cen płaconych w grudniu i kwietniu za centnar oziminy wynosiła około 10 litów.-

Powyższy zupełnie nienormalny stan rzeczy złożyć by należało na karb trzech przyczyn:1/brak kapitału obrotowego u rolników,który zmusza ich do realizowania urodzajów w okresie najmniej pomyślnym,2/brak kredytu,który uniemożliwia młynom i handlarzom czynienie zapasów i 3/brak instytucyj,które mogłyby odegrać rolę regulatora cen.Coprawda w Kownie lub Szawlach zdaleka już rzucają się w oczy,strzelające w niebo sylwetki elewatorów zbożowych,jednak dotychczas spełniały one rolę chyba tylko monumentów upiększających miasto i w stosunku do życia gospodarczego kraju nie odegrały żadnej roli.

Otóż te anormalne stosunki ekonomiczno-finansowe,istniejące w Litwie,sprawiają, iż w wielu wypadkach wysokość stopy procentowej,którą Bank zmuszony jest stosować,nie jest nietylko szkodliwą,lecz uchronić może klientów od strat daleko poważniejszych.Oto parę przykładów.-

Kilku bardzo poważnych ziemian stwierdza,że udzielone im przez Bank w zimie kredyty pozwoliły doczekać lepszej konjunktury rynkowej i realizacja krescencji w tych warunkach przyniosła im zysk wielokrotnie przewyższający opłacone Bankowi procenty.-

Stosunkowo niewielkie pożyczki udzielone drobnym właścicielom domów w Kownie, umożliwiły tym ostatnim przeprowadzenie w ich nieruchomościach kapitalnych przeróbek i zwolnienia tych ostatnich od rekwizycji,co w znacznym stopniu podniosło dochodowść owych nieruchomości.-

Pewien drobny rolnik,któremu policja wyznaczyła siedmiodniowy termin na opłacenie podatków,był już zdecydowany sprzedać ze stratą niedokarmionego wieprza.Dopiero drobna pożyczka zaciągnięta w naszym Banku uratowała sytuację.Podług oświadczenia zainteresowanego procent zapłacony Bankowi,stanowił zaledwie 10 część tego,coby on mógł stracić,sprzedając wieprza przedwcześnie.-Nakoniec pewien rzemieślnik,posiadający własny warsztat,zaciągnął pożyczkę w wysokości 1000 litów u lichwiarzy, za którą tytułem procentów,zmuszony był płacić miesięcznie 100 /sto/ litów.Dopiero otrzymanie pożyczki w Banku pozwoliło mu się wydobyć z sieci lichwiarskiej.Jasnem jest,że taki osobnik uważa procent pobierany przez Bank za minimalny i z największą akuratnością dług swój spłaca.-

Podobnych przykładów cytować można setkami.-

Jeżeli więc kredytów bankowych nie można nazwać produkcyjnemi w pełnem znaczeniu tego słowa ze względu na wysokość pobieranych procentów,to zaprzeczeniu nie ulega,że przyjmując pod uwagę niezwykłe stosunki gospodarcze w kraju,są one jednak w stanie ochronić klientów Banku od bardzo dotkliwych strat i przez to przynoszą niezaprzeczoną korzyść polskiemu społeczeństwu.-

---

Ingres Biskupa Poniewieskiego ks. Połtarokasa i adres delegacji polskiej.-

"Dzień Kowieński" N,119 z dn.3/VI,26 r.-

30 maja 1926 roku w Poniewieżu odbyła się uroczystość Ingresu biskupa Poniewieskiego. Dużo osób ze wsi i całe miasto wyległo na ulice, ozdobione zielenią i bramami tryumfalnemi z nadpisami powitalnemi wśród których figurowały też nadpisy w języku polskim.-

Duchowieństwo, szkoły, stowarzyszenia, urzędnicy z p.Burmistrzem Chodakowskim na czele o godz.9 rano spotkali ks.Biskupa na granicy miasta i prowadzili procesjonalnie do budującej się katedry, na cmentarzu której przy czasowej kaplicy przygotowano ołtarz i tron biskupi. Po odbytych ceremonjach kościelnych i przywitaniu djecezjan, ksiądz Biskup przyjmował delegacje, między któremi znajdowała się delegacja od Polaków djecezjan Poniewieskich z Prezesem Polskiej Frakcji Rady Miejskiej w Poniewieżu mecenasem Teodorem Ludkiewiczem na czele.-

Delegacja złożyła adres powitalny treści następującej.

Wasza Ekscelencjo, Czcigodny Pasterzu.-

Mamy zaszczyt w imieniu ludności polskiej naszej Djecezji powitać w osobie Waszej Ekscelencji pierwszego Biskupa Poniewieskiego.

Całe społeczeństwo nasze bez różnicy stanów i warstw, tradycyjnie i głęboko przywiązane do Kościoła Katolickiego, oczekuje od Ciebie, Czcigodny Pasterzu ojcowskiej miłości i opieki.-

Składamy Ci, Dostojny Pasterzu, z głębi serca płynące życzenie, aby Bóg błogosławił Twym rządom w Djecezji naszej i obrócił je ku większej chwale kościoła katolickiego, a pożytkowi duchownemu wszystkich wiernych.-

Dziękując za życzenia polskiej delegacji ks.Biskup między innemi zaznaczył, że rad jest widzieć delegację ludności polskiej i że będzie dążyć do sprawiedliwości w stosunkach kościelnych, a wszystkich wiernych bez różnicy narodowości otoczy jednakową miłością i opieką-.

Rugowanie języka polskiego z kościołów kowieńskich.- Usunięcie polskiego nabożeństwa czerwcowego w kościele pp. Benedyktynek.- Uniemożliwienie Polakom wzięcia udziału w procesji Bożego Ciała.-

"Dzień Kowieński" z dnia 6/VI r.d. donosi:

Jak się dowiadujemy, dnia 31 maja w kościele pp.Benedyktynek podczas kazania ostatniego nabożeństwa majowego ks. Józ. łowicz ogłosił z ambony, że z rozporządzenia tymczasowego proboszcza zostaje zniesione w tym roku nabożeństwo czerwcowe, które odtąd ma być odprawiane tylko w niedzielę.-

Gdy grupa rozgoryczonych tą nową krzywdą wiernych udała się do zastępcy proboszcza, obiecał on, że jeżeli nazajutrz zbierze się na nabożeństwo dostateczna ilość ludzi, to takowe się odbędzie i nadal będzie odprawiane.-

1 czerwca wieczorem wierni Polacy stawili się na zapowiedziane nabożeństwo. Przybliżone podliczanie wykazało, że około godz.7 min.30 wiecz. w kościołku zebrało się 200 zgóra osób. Gdy jednakże o godz.8 ksiądz nie zjawił się dla odprawienia nabożeństwa, a zakonnice rozpoczęły odmawianie pacierzy wieczornych, zgromadzeni widząc, że obietnica zawiodła, przejęci do głębi wyrządzoną im szykaną, musieli opuścić progi świątyni, w których od niepamiętnych lat, zwykli byli się zbierać w wieczory czerwcowe dla oddania czci Sercu Jezusowemu.-

---

W ten sposób dzisiaj ludność polska m.Kowna prawie zupełnie została pozbawiona nabożeństw wieczornych w języku polskim,gdzie takowe dotychczas jeszcze nie istniały.-

x x
x

Następna krzywda spotkała ludność polską m.Kowna w uroczystość Bożego Ciała w kościołach pp.Benedyktynek i poszarytkowskim.Procesje,które w dniu tym wyruszają z obu kościołów,używały dotąd w śpiewach zawsze i wyłącznie języka polskiego.-

Mianowicie w kościele poszarytkowskim,który obecnie znajduje się pod zarządem OO.Marjanów,miejscowy wikary już na pewien czas przed uroczystością 3 czerwca ogłosił,że śpiew podczas procesji będzie się naprzemian odbywał w obu językach.W wigilję zaś Bożego Ciała ukazało się na drzwiach kościoła obwieszczenie proboszcza,zapowiadające,że śpiewać podczas procesji będzie można jedynie po litewsku i że Litwinkom powierza on niesienie ołtarzyków.-

Rozporządzenie to łamiące wieloletnią tradycję było zbyt bolesne do wykonania i Polacy zupełnie odmówili udziału w procesji,która ponieważ kościół jest uczęszczany prawie wyłącznie przez Polaków wcale nie mogła się odbyć.-

Wyruszenie zaś procesji polskiej z kościoła pp.Benedyktynek zostało uniemożliwione przez pochowanie chorągwi i innych insygniów kościelnych.-

Należy jednak podkreślić,iż nowe gwałty,zadane uczuciom religijnym i prawom Polaków,wywołały wśród całej ludności polskiej Kowna głębokie,a łatwo przecie zrozumiałe rozgoryczenie.-

Nowa serja maturzystów polskich.-

"Dzień Kowieński" zamieszcza korespondencję z Poniewieża informującą o przebiegu aktu wręczenia świadectw dojrzałości w tutejszem gimnazjum polskiem kilkudziesięciu maturzystom.-

Matury otrzymało 38 abiturjentów i abiturjentek,dopełniając ogólną liczbę 100 nowych polskich maturzystów w Litwie.-

Uroczystość zagaił p.dyrektor Pereszczako serdecznem przemówieniem do młodzieży,wskazując znaczenie nauki i pracy,zadowolenie z zamiłowania tychże płynące i t.p. i zakończył pięknym wierszem Asnyka:"Szukajcie prawdy jasnego płomienia"...

Następnie bardzo wzniośle w duchu patrjotycznym mówił Prezes Zarządu Gimnazjum Polskiego p.Z.Staniewicz - dalej głos zabrał prezes Poniewieskiego T-wa "Oświata" p.mecenas T.Ludkiewicz,jako przedstawiciel społeczeństwa polskiego,które wita swych członków i współpracowników w służbie narodowo-społecznej.W imieniu młodzieży żegnał p.Dyrektora i pedagogów maturzysta T.Romer i jako wyraz wdzięczności i sympatji wręczył podniosły adres wychowawczyni klasy p.A.Zubrównie.-

Charakterystycznie narodowo z wielkim gustem ozdobiona sala,liczne grono rodziców,krewnych i wogóle gości,ogólne rozrzewnienie wywołało podniosły nastrój,który dosiągnął punktu kulminacyjnego,gdy na zakończenie uroczystości młodzież zaśpiewała "Rotę",której wszyscy wysłuchali z przejęciem się doniosłości chwili.-

Dnia poprzedniego t.j.19 czerwca odbył się "bal maturalny",który ściągnął gości z rozmaitych dalszych i bliższych stron Litwy,co jest dowodem pewnego zainteresowania się społeczeństwa naszego przeżyciami naszej młodzieży,zatem i sprawami Gimnazjum Polskiego w Poniewieżu.-

---

"L i t e v u
"L i e t u v a" o w s p ó ł p r a c y r z ą d u z m n i e j s z o ś c i a m i .-

"Lietuva" zamieszcza ciekawy artykuł na temat współpracy rządu z mniejszościami narodowemi.Organ rządowy ma na myśli szczególnie Żydów i między innemi pisze:Mniejszość żydowska już nieraz współpracowała w koalicji rządowej i w żadnym wypadku nie można jej posądzać o antypaństwowość.-

W tej chwili możność tę uzyskały i inne mniejszości narodowe.Złożone przez kluby mniejszości deklaracje dają w tej mierze wiele nadziei i niewątpliwie teraz muszą one zdać egzamin ze swej dojrzałości państwowej.

Wogóle zadanie każdego rządu winno polegać na konsolidowaniu pracy państwowej wszystkich grup politycznych.Wciąganie przeto mniejszości do koalicji rządowej posiada olbrzymie znaczenie dla powszechnego wzmocnienia państwowości litewskiej.-

R z e k o m e o b i e t n i c e p o c z y n i o n e p r z e z r z ą d m n i e j s z o ś c i o m n a r o d o w y m p o d - ł u g "R y t a s a".-

Prasa byłego bloku rządzącego w gwałtowny sposób atakuje rząd za zmianę polityki rządowej w stosunku do mniejszości."Rytas" ogłasza obietnice poczynione jakoby przedstawicielom mniejszości narodowych,uważając je za cios wymierzony w naród litewski i parcelację Litwy.-

Podług"Rytasa" obietnice przedstawiają się następująco:

W stosunku do ludności polskiej:

1.Rządowa statystyka ludności,krzywdząca dla mniejszości polskiej,uznana zostaje za nieważną.Rząd uznał,iż ilość ludności polskiej na Litwie,wynosi 10 procent ogółu,to zn.ponad 220.000 głów.-

2.Polskie zakłady dobroczynności będą otrzymywały kredyty ze skarbu litewskiego w wysokości 10% kredytów przyznawanych na cele zakładów dobroczynności wogóle.-

3.Ministerstwo oświaty będzie wydawało zezwolenia na otwieranie szkół polskich na żądanie conajmniej przez 30 osób.-

4.W szkołach polskich będą mogli wykładać i tacy nauczyciele,którzy nie mają odpowiedniego cenzusu,wymaganego przez litewskie ministerstwo oświaty.-

5.We wszystkich szkołach będą mogły być używane podręczniki sprowadzane z Polski.-

6.Towary polskie zostają zwolnione od zwiększonego o 30% cła i w ten sposób zwiększa się import Litwy z Polski.Obietnica ta ma być już zrealizowana i cła dodatkowe na towary z Polski zniesione.-

7.Będą poczynione w Polsce jaknajwiększe zakupy rządowe./To też jest już zrealizowane,albowiem został zakupiony na Śląsku węgiel dla kolei litewskich/.-

8.Ma być wstrzymana reforma rolna pod pretekstem dania możności zagospodarowania się tym,którzy już dostali ziemię.

9.Będzie dana możność obywatelom ziemskim na podstawie ustawy o reformie rolnej dochodzenie praw własności do niesprawnie odebranej ziemi - oraz zezwolić z końcem roku na złożenie skarg w związku z rzekomo "nieprawem" postępowaniem" ministra Krupaviciusa.Zarządzenie w tej sprawie ma być natychmiast ogłoszone.-

W stosunku do ludności żydowskiej:

Żydom zostało obiecane:1.Zniesienie zakazu dotyczącego kupna ziemi na Litwie przez Żydów.
2.Poparcie żydowskich kandydatur na stanowiska w urzędach państwowych oraz ułatwienie im zajmowania tych stanowisk.-
3.Danie zezwolenia na otworzenie rzeźni w Kownie.

W stosunku do mieszkańców Kłajpedy i ludności niemieckiej.-

1.Organizacje samorządowe Kłajpedy będą miały prawo wystawiania paszportów zagranicznych.-
2.Kredyty dla obszaru Kłajpedy będą bardzo znacznie podniesione.-
3.Obecny gubernator Kłajpedy ustąpi,a jego stanowisko obejmie osobistość,posiadająca zaufanie miejscowej ludności niemieckiej.-
Niemcy otrzymali następujące gwarancje:-
1.Duchowieństwo otrzymuje uposażenie niezależnie od ilości parafjan..
2.Wydział teologiczny ma być zlikwidowany,a miejsco we potrzeby będą zasilane duchowieństwem zagranicznym.-
3.Obietnice w sprawie szkolnictwa i instytucyj dobroczynnych podobne jak dla Polaków
4.Dane ma być stanowisko pierwszego sekretarza w Prezydjum Sejmowym."Rytas" twierdzi,że warunek ten Niemcy traktowali jako rzecz pierwszorzędnej wagi,ze względu na to,że w sekretarjacie Sejmu koncentrują się wszystkie najbardziej poufne sprawy państwowe i dokumenty.W ten sposób za pośrednictwem posłów niemieckich w Sejmie - w najtajniejszych sprawach będzie informowany Berlin,dzierżąc ręce na pulsie polityki litewskiej i mając możność wpływania i kierowania tą polityką.-

A t a k i o p o z y c j i c h a d e c k i e j n a R z ą d z a u w z g l ę d n i e n i e ż ą d a ń p o l s k i c h.-

"Rytas" z dn.20.VI.1926.Artykuł:"W sprawie obietnic dla Polaków".Streszczenie.-

Nowy gabinet jak widać,staje na stanowisku szeregu zgubnych dla państwa obietnic.W miarę przybliżania się chwili ogłoszenia deklaracji przez nowy rząd Gabinet Ministrów - coraz to bardziej stawało się widocznem,w jakich warunkach, zwłaszcza w stosunku do mniejszości narodowych - powstawał nowy rząd.Już w Nr.116 "Dnia Kowieńskiego" p.Lutyk przedstawił postulaty swej frakcji,wśród których dominowało żądanie narodowej autonomji.- Według danych statystycznych Polacy stanowią na Litwie 3% ludności,jednak ważnem dla nich jest podniesienie tej liczby do 10%,czyli do liczby ogłaszanej w proklamacjach przedwyborczych. Ludowcy z łatwością zgodzili się na te 10%.Kupują u Polaków poparcie nowego rządu.Lecz czy nowy rząd zastanawia się nad tem, jak wielce ta zmiana co do liczebności Polaków zaciąży na państwie.Bo tu nietylko chodzi o autonomję dla Polaków,nietylko o zapomogi dla instytucyj dobroczynnych i naukowych lecz jest to równoznaczne również z osiągnięciem możności przez Polaków hamowania naszych posunięć na terenie międzynarodowym.-
A zresztą jakim prawem nowy gabinet Ministrów nadaje Polakom przywileje,zwłaszcza w dziedzinie szkolnictwa.Gdzież się podziały te ich okrzyki w sprawie zamykania szkół litewskich na Litwie okupowanej.Dotychczas Polacy otrzymywali to,co im się należało ze względu na ich liczebność i w każdym razie bez porównania więcej,niż to miało miejsce w stosunku do litewskich szkół na Wileńszczyźnie,które Polacy nietylko,że nie popierali, lecz jeszcze w dodatku zamykali.-
Przychodzi tu mimowoli na myśl powiedzenie byłego

Biuletyn [illegible]

W stosunku do ludności żydowskiej:

1. Żydom zostało obiecane [illegible] zniesienie zakazu dokonywania zakupu ziemi na Litwie przez Żydów.

2. Zapewniono Żydom [illegible] na stanowiskach państwowych oraz [illegible]

3. Danie zezwolenia na otworzenie gimnazjum w Kownie [illegible]

W stosunku do mieszkańców Kłajpedy i ludności niemieckiej:

1. Organizacje samorządowe Kłajpedy będą miały prawo wystawiania paszportów zagranicznych.

2. Kresy [illegible] dla obszaru Kłajpedy będą bardzo zmniejszone [illegible] podniesione.

3. Obecny gubernator Kłajpedy ustąpi, a jego urząd obejmie osoba, posiadająca zaufanie miejscowej ludności niemieckiej.

Niemcy [illegible] ilości parafij [illegible] od [illegible] we potrzeby [illegible]

[illegible] szkolnych podobne jak dla Polaków [illegible]

4. [illegible] żydom Sejmowym. "Rytas" [illegible] sekretarza w piórze wali jako rzecz pierwszą [illegible] Sejmu Konsult[illegible] sprawy państwowe i dokumenty [illegible] ten sposób [illegible] posłów niemieckich w Sejmie [illegible] informowany Berlin, [illegible] mające możność wpływania [illegible]

Artykuły opozycyjne [illegible]

za [illegible] na Rząd [illegible]

"Rytas" z dn. 20.VI.1936 [illegible] "W sprawie obietnic dla Polaków". Streszczenie:

[illegible] Nowy gabinet, jak widać, stoi na stanowisku szerszego [illegible] deklaracji przez nowy [illegible] [illegible]

[illegible] nowy rząd [illegible] postulaty [illegible]

[illegible] na Litwie [illegible]

[illegible] pomocy [illegible] u Polaków [illegible]

[illegible] Polaków [illegible] przez Polaków [illegible]

[illegible] ministrów [illegible]

Prezydenta Republiki,wypowiedziane przy przekazywaniu p.Dr.Griniusowi prezydentury:"nie poto legły na Sybirze kości najlepszych synów Litwy,by potem miało się nadawać przywileje innym mniejszościom".Bo przecież przywilejem nazwać należy uwzględnienie potrzeb polskich w stosunku do 10%,wtenczas,gdy podług spisów stanowią oni 3% ludności.Będzie to odbieraniem środków przeznaczonych na potrzeby litewskie.Ma się również zezwolić na nauczanie nauczycielom nie posiadającym wymaganego cenzusu, wtenczas,gdy nauczyciele litewscy tych praw nie będą mieli.Obietnice takie są prawdziwą licytacją Litwy.-

"Rytas" uważa, że w ciągu krótkiego czasu nowych rządów nie można było więcej atutów dać do rąk wrogom Litwy.A dać jest dużo łatwiej niż później z powrotem odebrać.Niestety musimy skonstatować,że nowy Gabinet prowadzi wszelkiemi drogami do normalnych stosunków z Polską.Można przypuszczać,że ten odłam społeczeństwa,który wybrał ludowców nieprędko się ocknie i krytycznie spojrzy na prace swych przedstawicieli.A nowy rząd idąc - widać za wskazaniami p.Finkelsztejna wpierw burzy wszystko dawne,by z gruzów próbować budowę państwowego gmachu "demokracji",w którymby przedewszystkiem rządziły się mniejszości narodowe,a następnie niedzielni uliczni demonstranci.-

Protest chadeckiej opozycji przeciwko niemieckiemu przemówieniu w Sejmie.-

Ugrupowania chadeckie złożyły w Prezydjum Sejmu następujące oświadczenie:

§ 6 litewskiej Konstytucji uznaje język litewski,jako język państwowy.Używanie języków miejscowych reguluje osobna ustawa.-

Ponieważ w praktyce parlamentarnej wszystkich cywilizowanych krajów językiem urzędowania najwyższego ciała przedstawicielskiego jest język państwowy,ponieważ ani statut Sejmu ani żadne inne postanowienie o prawie używania jakiegokolwiek innego języka w Sejmie nie mówi,przeto Prezydjum Sejmu dopuszczając do przemówienia posła Grabowa po niemiecku dopuściło się naruszenia § 6-go Konstytucji,tradycji Sejmu i zwyczajów wszystkich krajów parlamentarnych.Przeciwko temu stanowczo protestujemy,uważając to co się stało za złamanie konstytucji i obrazę narodu litewskiego.-

Podpisali: F.Mikszys,w imieniu Ukininku Sajungi.-
A.Szmułksztis,w imieniu frakcji Ch.D.

x x
x

Z powodu tego protestu,jak również i artykułów prasy opozycyjnej organ urzędowy "Lietuva" pisze:

W Konstytucji przewidziano tylko,że litewski język jest językiem państwowym - ale nigdzie nie powiedziano,że w Sejmie nie można przemawiać w innych językach.Z samego faktu, że język litewski jest językiem oficjalnym państwa nie wypływa wcale,że w wyjątkowych wypadkach zabrania się absolutnie przemawiania inaczej.P.Grabow po niemiecku bardzo pięknie wyraził swoją lojalność i wierność w stosunku do narodu litewskiego.-

Gdy po wojnie posłowie z Alzacji i Lotaryngji nie umiejąc po francusku wyrazili swe przywiązanie do Francji w parlamencie po niemiecku,cały parlament entuzjastycznie oklaskiwał i niósł na rękach posłów.A w Litwie pierwsze pojawienie się przedstawicieli Kłajpedy w Sejmie było spotkane kocią muzyką i łajaniem.-

---

"Lietuvos Žinios" o nowej polityce rzadu wzgledem mniejszości.-

"Lietuvos Žinios" nawiazujac do alarmów,wszczetych przez "Rytas",z powodu nowej polityki mniejszościowej w artykule p.t.: "Walka z wiatrakami",pisza miedzy innemi:

Jak sie zdaje stanowisko nowej wiekszości sejmowej w kwestji mniejszości narodowych w Litwie jest zupełnie wyraźne:wykonywać Konstytucje Litewskiej Republiki.-

Przytoczywszy zatem treść §§ 73 i 74 Konstytucji autor dalej ciagnie:"To też §§ 73 i 74 wyraźnie określaja prawa zamieszkałych w Litwie mniejszości narodowych oraz granice w jakich z praw tych korzystać można.Jeśli chrz.demokraci uważali nasza konstytucje za zwykła tylko deklaracje,która można dowolnie interpretować i dowolnie wykonywać,to jeszcze nie znaczy, że i nowa wiekszość sejmowa musiałaby szukać dróg dla ominiecia zasad Konstytucji.Pragnac wprowadzenia w kraju sprawiedliwego demokratycznego ustroju,przedewszystkiem musimy wprowadzić w życie zagwarantowana w § 10 Konstytucji równość wszystkich obywateli wobec prawa.Z równości tej zaś wypływa i ta okoliczność,że nie moga być poniewierane i te interesy obywateli,które powstaja z powodu różnic narodowościowych.Ustalone zaś w Konstytucji prawa mniejszości w żaden sposób nie moga być nazywane przywilejami mniejszości narodowych.-

Chrz.demokraci w żaden sposób nie moga pojać,dlaczego mniejszości narodowe popieraja rzad utworzony przez ludowców i socjaldemokratów.-

Przyzwyczaili sie oni patrzeć na mniejszości narodowe,jak na wrogów litewskiego państwa i w odpowiedni temu zapatrywaniu sposób,je traktatować.-Dlatego też współprace ludowców i socjaldemokratów z mniejszościami narodowemi w Sejmie rozumieja oni nie inaczej,jak licytowanie Litwy.Majacza im różne zgubne dla Litwy przyrzeczenia,które jakoby ludowcy dali mniejszościom narodowym za poparcie "socjalistycznego" rzadu.

Rozgłaszajac w swej prasie zmyślone przez nich samych przyrzeczenia,w rozmaity sposób je komentujac i upiekszajac chr. demokraci pragna wykazać społeczeństwu litewskiemu szkodliwość nowej polityki dla państwa i w ten sposób usprawiedliwić swa potepiona już przez kraj działalność.-.

Pragnelibyśmy tutaj zwrócić uwagę walczacych z wiatrakami rycerzy chrz. demokratycznych na to,czego oni nie chca widzieć,mianowicie, że przystapienie mniejszości narodowych do obecnej wiekszości w Sejmie zostało spowodowane bynajmniej nie przyrzeczeniami,udzielonemi im przez partje rzadzace,lecz ta polityka mniejszościowa,która prowadzili chrz.demokraci.-

Ci ostatni łamiac gwarancje konstytucyjne,tem samem zepchneli mniejszości narodowe w szeregi obecnej koalicji.-

Koalicja ta,majac,jako jeden z podstawowych swych postulatów przestrzeganie zasad Konstytucji właśnie daje możność i mniejszościom narodowym spodziewać się,iż prawa ich nie beda negowane.-

------ 000 § 000 -------

X.KRONIKA. a/Polityczna.-

Odjazd i przyjazd dyplomatów.- W sprawach służbowych do Kowna przybył konsul litewski w Kopenhadze p.Gilis.-

Posłowie litewscy w Paryżu i Berlinie pp.Klimas i Sidzikauskas 22 czerwca odjechali do miejsc swego urzędowania.-

Poseł nadzwyczajny i pełnomocny minister Szwecji p.Unden przyjechał 26 czerwca z Rygi do Kowna.-

Poseł litewski w Moskwie p.Baltruszajtis dnia 24 czerwca wieczorem wyjechał na miejsce swej pracy.- /Dz.Kow./

Wezwanie litewskiego posła Auksztolisa z Rygi do Kowna.- Litewski poseł w Łotwie Auksztolis został nagle wezwany przez premjera i ministra spraw zagranicznych Slażewicza do Kowna.-

Podpisanie międzynarodowej konwencji automobilowej.- Litewski poseł nadzwyczajny i pełnomocny minister we Francji p.Klimas został upoważniony do podpisania międzynarodowej konwencji o komunikacji automobilowej.-

Litewsko - niemiecka narada celna.- Dnia 25 czerwca w Tylży rozpoczęła się narada przedstawicieli Litwy i Niemiec w kwestjach celnych,wynikających z traktatu handlowego,zawartego przez te państwa reprezentuje na naradach naczelnik komory celnej w Kłajpedzie inż.Mackiewicz i inż.B.Garszwo.-

Konferencja taryfowa w Królewcu.- Urzędnicy zarządu kolejowego inż.Lansberg i Ławcewicz udali się do Królewca w celu wzięcia udziału w konferencji taryfowej Litwy,ZSSR.i Niemiec w Królewcu.-/Dz.Kow.Nr.134/.-

Zagranica o zmianach w Litwie.- Pisma angielskie "Times" "Daily Herald" i in. obszernie komentują zasz łe w Litwie zmiany polityczne.-New-yorskie "Times" komentując ostatnie wypadki polityczne w Litwie przychylnie piszą o zwycięstwie na wyborach stronnictw ludowców i socjaldemokratów,oraz szczegółowo oświetlają ich ideologję i wzajemne stosunki./Elta/.-

Litwa na bałtycko-rosyjskiej konwencji kolejowej.- Inżynier Zarządu Kolejowego p.Grynkiewicz wyjechał do Rygi na rozpoczętą tam 28 czerwca konwencję kolejową Litwy,Łotwy,Estonji i Rosji.-

Kongres nauczycieli państw bałtyckich.- Na kongres nauczycieli państw bałtyckich jaki się odbędzie w Tallinie dnia 28~~xxxxxxxx~~ lipca z Litwy udają się:prezes litewskiego zawodowego związku nauczycielskiego p.B.Żygelis ~~x~~ i prof. Purenas.-/Nr.140 "Dn.Kow."/.-

Delegaci Litwy na VIII zlot sokołów w Pradze.- Rząd litewski deleguje na VIII zlot sokołów czechosłowackich,który się odbędzie dn.4,5,i 6 lipca w Pradze posła litewskiego w Czechosłowacji i przedstawiciela przy Lidze Narodów dr.Zauniusa. Jako delegaci Ministerstwa Obrony Krajowej jadą pułk.lejt.Pundzewiczus i,lejt.dr.Jurgielonis.-

Nowy redaktor "Lietuvy" Naczelnym redaktorem organu urzędowego "Lietuva" został mianowany p.Franciszek Dajlide bliski współpracownik "Liet.Zin." poseł do Sejmu./Elta/.-

Nominacja naczelnika Sztabu Generalnego.- Dotychczasowy kierownik wydziału informacyjnego w Generalnym Sztabie pułk.lejt.Szkirpa został mianowany naczelnikiem generalnego sztabu.-

Nowy naczelnik departamentu Bezpieczeństwa Publicznego.- Na miejsce zwolnionego Naczelnika Departamentu Bezpieczeństwa Publicznego ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxDajnowskixxx~~ Jakubasa mianowany został przez ministra Pożełłę na to stanowisko p.Dajnowski.-

K.K R O N I K A . a/Polityczna.-

O d j a z d i p r z y j a z d d y p l o m a t ó w .- W sprawach służbowych do Kowna przybył konsul litewski w Kopenhadze p.Dilis.-

Posłowie litewscy w Paryżu i Berlinie pp.Klimas i Sidzikauskas 22 czerwca odjechali do miejsc swego urzędowania.-

Poseł nadzwyczajny i pełnomocny minister Szwecji p.Unden przyjechał 25 czerwca z Rygi do Kowna.-

Poseł litewski w Moskwie p.Baltrušaitis dnia 24 czerwca wieczorem wyjechał na miejsce swej pracy.- /Dz.Kow./

W e z w a n i e l i t e w s k i e g o p o s ł a A u k s z t o l i s a z R y g i d o K o w n a .- Litewski poseł w Łotwie Auksztolis został nagle wezwany przez premjera i ministra spraw zagranicznych Slażewicza do Kowna.-

P o d p i s a n i e m i ę d z y n a r o d o w e j k o n w e n c j i a u t o m o b i l o w e j .- Litewski poseł nadzwyczajny i pełnomocny minister w Francji p.Klimas został upoważniony do podpisania międzynarodowej konwencji o komunikacji automobilowej.-

L i t e w s k o - n i e m i e c k a n a r a d a c e l n a .- Dnia 23 czerwca w Tylży rozpoczęła się narada przedstawicieli Litwy i Niemiec w kwestjach celnych, wynikających z traktatu handlowego, zawartego przez te państwa reprezentuje na naradach naczelnik Komory celnej w Kłajpedzie inż.Mackiewicz i inż.B.Garszwa.-

K o n f e r e n c j a t a r y f o w a w K r ó l e w c u .- Urzędnicy zarządu Kolejowego inż.Lansberg i Ławeckis udali do Królewca w celu wzięcia udziału w konferencji taryfowej Litwy, Łotwy i Niemiec w Królewcu.- /Dz.Kow.Nr.134/.-

Z a g r a n i c a o z m i a n a c h w L i t w i e .- Prasa angielska "Times" "Daily Herald" i in. obszernie komentują zmiany w Litwie zmiany polityczne. Nowojorskie "Times" komentując ostatnie wypadki polityczne w Litwie przychylnie pisze o zwycięstwie na wyborach stronnictw ludowców i socjaldemokratów, oraz szczególnie oświetla ich ideologję i wzajemne stosunki./Elta/.-

L i t w a n a b a ł t y c k o - r o s y j s k i e j K o n w e n c j i K o l e j o w e j .- Inżynier Zarządu Kolejowego p.Gyrkiewicz wyjechał do Rygi na rozpoczętą tam 28 czerwca konwencję kolejową Litwy, Łotwy, Estonji i Rosji.-

K o n g r e s n a u c z y c i e l i p a ń s t w b a ł t y c k i c h .- Na kongres nauczycieli państw bałtyckich jaki się odbędzie w Tallinie dnia 28 lipca z Litwy udaje się prezes litewskiego zawodowego związku nauczycielskiego p.B.Zygelis i prof. Purenas.- /Nr.140 "Dn.Kow."/.-

D e l e g a c i L i t w y n a V I I z j a z d s o k o ł ó w w P r a d z e .- Rząd litewski deleguje na VIII zlot sokołów czeskiego w Pradze, który się odbędzie dn.6,7 i 8 lipca. W Pradze pośle litewsko w Czechosłowacji i przedstawiciele przy Lidze Narodów Aleksandra...; jako delegaci Ministerstwa Obrony Krajowej: szef sztabu pułk.Łopatto i kpt. ... i lejt.dr.Juraszkiewicz.-

N o w y r e d a k t o r " L i e t u v y ".- Naczelnym redaktorem organu rządowego "Lietuva" został mianowany p.Franciszek Dajlide dotychczasowy współpracownik "Liet.Žin." poseł do Sejmu./Elta/.-

N o m i n a c j a n a c z e l n i k a S z t a b u G e n e r a l n e g o .- Dotychczasowy kierownik wydziału informacyjnego w Generalnym Sztabie pułk.Lejt.Szkirpa został mianowany naczelnikiem generalnego sztabu.-

N o w y n a c z e l n i k d e p a r t a m e n t u B e z p i e c z e ń s t w a P u b l i c z n e g o .- Na miejsce zwolnionego naczelnika Departamentu Bezpieczeństwa Publicznego ... został mianowany Jakubas ... p.Stasiewski.-

L i t w a n a w y s t a w i e w B a z y l e i .-W otwarciu wystawy sił wodnych w Bazylei weźmie też udział przedstawiciel Litwy w Lidze Narodów dr.Zaunius.- /Dz.Kow.Nr.137/.-

P r a s a l i t e w s k a o n o m i n a c j i b i s k u p a J a ł b r z y k o w s k i e g o n a a r c y b i s k u p a w W i l n i e .- Z powodu nominacji biskupa Jałbrzykowskiego na arcybiskupa Wileńskiego "Lietuva" i "Lietuvos"Zinios" ogłaszają jednobrzmiący komunikat:"Na arcybiskupa Wileńskiego powołany został Jałbrzykowski,byłv biskup-sifragan w Sejnach,później biskup Łomżyński, a znany prześladowca Litwinów i wszystkiego co litewskie.Jeszcze zarządzając djecezją sejneńską odznaczył się tem, że usunął z litewskkich parafji wszystkich księży Litwinów,a w samych Sejnach,gdzie parafja jest czysto-litewska nie pozostawił ani jednego księdza Litwina.- Nowowyznaczeni na miejsca tych księża,jak za czasów chrztu Litwy, nie mogą obecnie porozumieć się ze swymi parafjaninami.-

S e n s a c y j n e w i a d o m o ś c i p r a s y s o w i e c k i e j o m i s j i M a m o ń k i w P o l s c e .- Zarówno prasa sowiecka,jak i litewska przepełnione są wiadomościami o wyjeździe z Litwy do Polski działacza białorusina Mamońki i konferencjami jego z rozmaitemi kołami politycznemi białoruskiemi i polskiemi.Prasa litewska zaopatruja w sarkastyczne uwagi przedrukowuje z "Izwiestji" wiadomość jakoby Mamońko zabrał listy od przywódców litewskiej socjalnej demokracji do przedstawicieli PPS.Podobno Mamońko miał zabrać list też i od przywódcy laudininków.-Wiadomość ta "Izwiestja" zaopatruja uwagą,że widocznie sfery,które doszły do władzy w Litwie nie są tak nieprzejednane na punkcie Wilna i gotowe są dojść do porozumienia z przedstawiciel demokracji polskiej Marszałkiem Piłsudskim.-

b/Kronika gospodarcza.-

W s t r z y m a n i e p a r c e l a c j i m a j ą t k ó w p o n i ż e j 150 h a .- Jak się dowiadujemy, p.Minister Rolnictwa wydał okólnik,zalecający wstrzymanie parcelacji majątków,wielkości poniżej 150 ha,nie wyłączajac tych majątków,które weszły w plan parcelacyjny na rok bieżący.-Zarządzenie nowego Ministra Rolnictwa przywraca prawny stan rzeczy w wykonaniu reformy rolnej,którego przekroczenia dopuścił się ks.Krupawiczus.Jak wiadomo,według ustawy o reformie rolnej do parcelacji majątków,których obszar wynosi poniżej 150 ha,władze wykonawcze mają się zabrać dopiero po rozparcelowaniu własności,przekraczajacej 150 ha.-/Dz.Kow.139.-/.-

S c i ą g a n i e p o d a t k ó w z a l e g ł y c h s k u t e k p r o t e k c j i .- "Lietuvos Zinios" dowiaduja się, że pp.Wajłokajtisowie,którzy nie płacili podatku państwowego za swój "Ukio Bank" od 1921 r.obecnie z przyjściem nowego rządu będą zmuszeni takowy zapłacić.Sama tylko centrala kowieńska Ukio Banku winna jest do skarbu państwa ok.100.000 litów.Zapłacenia sumy tej od p.Wajłokajtisów,jak słychać,już zażądano.Ciekawem jest,dodaje pismo,jaka kara grozi pp. Wajłokajtisom oraz b.ministrom bloku chrz.dem.,którzy z taką pieczołowitościa chronili pp.Wałokajtisów od płacenia podatków państwowych? .-

W p ł y w y k o l e i p a ń s t w o w y c h .- Od stacji kolejowych wpłynęło w maju w gotówce do skarbu państwa 2.310.000 litów, z czego 210.000 lt.przypada na koleje normalne i 210.000 na wąskotorowe

O t w a r c i e r z e ź n i m i e j s k i e j .- Z rozporządzenia p.Ministra Rolnictwa w ub.sobotę 26 czerwca rzeźnia miejska,zamknięta przez b.ministra rolnictwa Krupawiczusa została ponownie otwarta.- /Dz.Kow.N.139/.-

c/Kronika kościelna.-

P r z y k r a s y t u a c j a k s i ę ż y n o w e j p r o w i n c j i k o ś c i e l n e j w L i t w i e .- "Liet.Zin": zamieszczają na ten temat nastepujace uwagi:"Krikszczioni" i przedstawiciele Watykanu,czując,że władza w państwie litewskiem może przejść w ręce lewicy,czynili wszystkie możliwe i niemożliwe wysiłki,by stworzyć litewską prowincję kościelną i wzmocnić przez to w Litwie wpływy klerykalne.-

L i t w i n i   w   B r a z y l j i.- W obwo- [illegible] przedstawiciel Litwy w Lidze Narodów dr. Zaunius.- /Dz.Kow.Nr.159/.-

P r a s a   l i t e w s k a   o [illegible] ... [illegible] Wilnie [illegible] "Vilniaus" [illegible] porozumieć się [illegible] Litwinów [illegible] jednego [illegible] Litwy, nie może obecnie porozumieć się ze swymi parafjanami.-

S p r a w a [illegible] Memel [illegible] z wiadomościami o wyjeździe [illegible] litewska przepełnione są [illegible] konferencjami [illegible] polskiemi [illegible] wiadomość [illegible] Litwy od [illegible] Wiadomości [illegible] rządu Litwy [illegible] do porozumienia z przedstawiciel demokracji polskiej Marszałkiem Piłsudskim.-

b/Kronika gospodarcza.-

W y k o n a n i e   p a r c e l a c j i   m a j ą t k ó w [illegible] Minister Rolnictwa [illegible] parcelacji majątków, wielkość po [illegible] 150 ha [illegible] Ministra Rolnictwa [illegible] reformy rolnej [illegible] nia własności, przekraczającej 150 ha.- /Dz.Kow.159/.-

S p r a w a [illegible] p o d a t k ó w [illegible] "Ukio Bankas" [illegible] 1921 r. obecnie z przyjściem nowego rządu będą [illegible] centrala kowieńska "Ukio Banku" [illegible] państwa ok. 100.000 litów. Zapłacenia sumy [illegible] Vaitkus [illegible] od płacenia podatków państwo [illegible]

W y d a t k i [illegible] kolei [illegible] Od [illegible] do skarbu państwa [illegible] 210.310 [illegible] z czego 210.000 lt. przypada na koleje normalne i 210.000 na wąskotorowe [illegible]

[illegible] Ministerstwa Rolnictwa [illegible] została ponownie otwarta.- /Dz.Kow.N.159/.-

c/Kronika kościelna.-

P r z y c z y n y [illegible] L i t w i e.- "Lietuvos [illegible]" [illegible] uwagi: "Trikszczionis" [illegible] Watykanu, [illegible] że władza w państwie litewskiej [illegible] prowincja kościelna i wzmocnić przez to w Litwie wpływy klerykalne.-

---

Zamiast jednej djecezji Żmudzkiej stworzono 5 djecezji.Musiało się znaleść 5 nowych biskupów i nowe etaty duchowe przy każdym z biskupów.- Cóż jednak z tego wynikło.W budżecie w paragrafie wydatków na kościół,znalazło się puste miejsce.Djecezja Żmudzka bowiem, jedyna instytucja,która prawie mogła otrzymać asygnatę,nagle znikła. W miejsce jej znalazły się djecezje w ustawie nieprzewidziane.Wobec tego rząd nie będzie mógł wypłacić asygnowanych sum,gdyż niema już osoby prawnej,która mogłaby je otrzymać.-

d/Kronika polska.-

VI matura w Kowieńskiem Gimnazjum Polskim.- W roku bieżącym 8 klasy Gimnazjum Polskiego w Kownie liczyła 42 osoby /19 uczenic i 23 uczni/.Z liczby tej do składania egzaminów dojrzałości dopuszczono 17 uczenic i 21 uczni, pozatem zgłosił się jeden ekstern,ogółem więc do egzaminów stanęło 39 osób.Egzaminów nie złożyły dwie osoby,poprawki na jesień otrzymało 9 osób.-

Uruchomienie internatu dla dzieci.- Od jesieni w Kownie zostanie otwarty internat dla dzieci polskich obojga płci.Kierownictwo nad spocznie w rękach sił zawodowych i wytrawnych.Dzieciom zapewni się pierwszorzędny lokal w śródmieściu,hygjenę,komfort,elektryczność,wannę,prysznic i telefon,jak również nadzór i pomoc w naukach.Przewidywanem jest wreszcie udzielanie języków obcych przez konwersację oraz gry ruchome na wolnem powietrzu.Przyjmowane są do internatu zarówno dzieci uczące się w gimnazjum,jak i mające do gimnazjum wstąpić.Zgłaszać się listownie do kierowniczki internatu p.Heleny Piotrowskiej,pod adr.:poczta Bobty,maj."poginie".tel.Bobty Nr.2.- /Dzień Kow.Nr.135./

----------ooo § ooo----------